

JÓ SZERENCSET

MŰSZAKI, Bányászati és Kohászati HETI SZAKLAP.

III. évfolyam.

39. szám.

1910. július 10.

Szerkeszti:

LITSCHAUER LAJOS
kir. bányatanácsos.

Szerkesztőség és
kiadóhivatal:
Selmeczbánya

Telefon:
Szerk.: 4.
Kiadóhiv.: 5.
Nyomda: 29.

Megjelenik minden **vasárnap**.
Előfizetési ára: egy évre 12 K.

Az előfizetés megkönnyítésére havi 1 K
részfizetést elfogadunk. A megrendelésre
vonatkozó aláírások egy évre kötelezők.

TARTALOM: A düsseldorfi nemzetközi bányászati és kohászati kongresszus. — Támasztófalakra gyakorolt földnyomás grafikus meghatározása. (10 rajzzal). — Szemle. Bányaművelés. — Köszön- és éreztelőkészítés. — Vaskohászat. — Laboratóriumgyakorlat (1 rajzzal). — Műhelygyakorlat. — Elektrotechnika. — Közgazdaság. Közgazdasági hírek. — Piaci hírek. — Kartellék. — Statisztika. — Hírek. Személyi hírek. — Híradások. — Bányászegyesületek. — Társadalmi hírek. — Vegyes hírek. — Hírek a külföldről. — Munkásügyek. — Balesetek. — Közlekedés. — Irodalom. Lapszemle. — Különlélek.

A közlemények csakis a forrás megjelölésével vehetők át.

A düsseldorfi nemzetközi bányászati és kohászati kongresszus.*

(Folytatás a 751. oldalhoz).

Dr. Passow H. (Blankenese) a vasnagyolvasztó-salakok mikroszkopikus úton történő megvizsgálására, és e vizsgálatnak ama salakok megítélése tekintetéből való nagy fontosságára mutat rá. Csak mintegy tíz év óta ismerték fel a mikroszkópikus vizsgálatnak a fontosságát a bázikus nagyvasolvasztó-salakok hidraulicitás-értékének megállapításánál. Már némi nagyítással is ki lehet mutatni, hogy granuláció s elporlasztás útján részint üveges, részint tompa (entglaste) salakok rezultálnak. E két alak-állapotot analitikailag egymástól nem lehet megkülönböztetni. Csak az üveges salakok használhatók vasportland-czémentnek és egyéb nagyvasolvasztó-salak-czémentek gyártására ok-szerű módon. Előadó fejtegetéseinek illusztrálására példákat, számszerű kimutatásokat és mikrofotográfiákat mutat be.

A szélfrissítési eljárás jelenlegi állása Németországban cím alatt Esser üzemigazgató (Differdingen) értekezik. Előadó a Thomasz-folyamat fejlődését kvantitatív és konstruktív megvilágításban ismerteti. Különösen érdekes előadásának az a része, melyben a Thomasz-eljárásnak az egyes vasiparkerületekben való elszórttságáról, ezek közgazdasági alapjairól tekintettel az érczelőfordulásra Németországban és a Thomasz-folyamatnak kvalitatív előnyeiről, valamint az üzem gazdaságos voltáról beszél.

* Kivonatossan a »Deutsche Bergwerkszeitung« 1910. évi 142. és köv. számaiból.

Genzmer R. a Julienhütte-kohó igazgatója a *nyersvasérczeljárást* beszéli meg. Előadó szerint Németország igen sok művében dolgoznak folyós betéttel. Bizonyos dolog, hogy ez az eljárás a legközelebbi jövőben jelentős módon terjedni fog. A nyersvasérczeljárás nézőpontjából Németországban, ezidőszerint tekintetbe jöhetnek: 1. Eljárás folyós, közepes, vagy alacsony foszfortartalmú nyersvasbetéttel, még pedig közvetlenül a nagyvasolvasztóból vett, vagy valamely közbeiktatott közönséges (fűthető) keverőből, vagy előfrissítőből vett adással. 2. Bertrand-Thiel, illetve Hoesch-eljárás folyós, magas foszfortartalmú nyersvasbetéttel (Thomasz-vas). Minden egyes esetre, két-három tipikus gyakorlati példa kerül bemutatásra. Az adatok igen részletesek és kimerítőek.

Gázfejlesztőkről tárgyal *Hofmann J.* főmérnök (Witkowitz) és a gázfejlesztés rövid történetével kezdi meg igen tanulságos előadását. A legújabb gázfejlesztők ismertetése során különösen a különböző szisztémájú forgó rostélyos szerkezeteket és az *S. F. H.* rendszerű konstrukciót részletezi. Az eredmények összehasonlító táblázatai, melyek bemutatásra kerülnek igen jó betekintést nyújtanak arra nézve, hogy a különböző tüzelő-anyagokkal a különféle gázfejlesztőkben, mily eredményeket lehet elérni. A pótló-anyagok hasznát kimutatva Hofmann végre a túlhevített vízgőznek a gázfejlesztés sikerességére való befolyását tárgyalja.

Terpitz főmérnök a Hubertus-kohóból a *különböző gázfajtáknak a Martin-kemencékben való hasznosításáról és a termékek kvalitására való befolyásáról* értekezik. Kiindulva abból a tényből, hogy ma a kohóművek nagyrészt fölös nagyvasolvasztó-torokgázokkal és fölös koksizoló kemence-gáz-menynyiségekkel rendelkeznek és rámutatva arra a körülményre, hogy e gázok alacsony fűtőértékük folytán, a Martin-üzemben, a generátor-gázokkal szemben a legutóbbi időig sok esetben igen alárendelt szerepkörrel bírtak, — jelzi, hogy a közelmúltban mégis sikerült a Martin-kemencékben, ily torokgázokkal kedvező eredményeket elérni. Igen érdekesek azok a tapasztalatok, a melyeket a Hubertus-kohó Martin-aczélműveiben, a 90 kemencéből álló Ottó-Hofmann — koksizoló-kemence-batteriában termelt fölös koksizoló-kemence-gázokkal tettek, ahol e gázokat a Siemens-Martin-kemencékben értékesítik.

Az elektroaczel-előállító-eljárások mai állását, *Neumann B. Dr.* tanár (Darmstadt) beszéli meg. Előadó mindenekelőtt az elektroaczel előállításának módszerét ismerteti meg röviden, hogy utána az egyes kemenczetípusok elterjedéséről és az ezeken legutóbb tett javító-módosításokról értekezzen. Az elektroaczel-kemence munka-körzetének bírálatához csatlakozón kiemeli, hogy e kemenczefajnak nem az a rendeltetése, hogy más kohászati készülékeket helyettesítsen, hanem arra való, hogy amazokat a minőségi teljesítés terén, egyik-másik irányban

kiegészítse. A beszéd végén Neumann Dr. a Dommeldingenben üzemben álló elektroaczel-művet ismerteti.

Elektroaczelokról tárgyal még *Arnou G.* mérnök (Páris) is és különösen ama kísérletek eredményeit ismerteti, melyek a Forges d'Allevard (Chaplet-kemenczék) és a Girod P. aczelművekben elértettek. Számadatokkal igazolja be az anyag rendkívüli tisztaságát és nagy sorát idézi oly eseteknek, a melyekben az elektroaczelat sikeresen hasznosítani lehet.

Léon Guillet-tanár (Páris) a czémentálást tárgyalja gyakorlati s elméleti irányban, a mi közben első sorban a felületi czémentálásról, vagyis azon eljárásról értekezik, amidőn igen kemény felületű oly munkadarabok előállítása képezi a munka feladatát, a melyek belsejükben ha nem is lágyak, de legalább is nem merevek. Az előadás további folyamában a munkamenet főfaktorairól, a czémentálandó aczélról, a czémentáló anyagról, a czémentálás hőmérsékletéről és időtartamáról és végre a czémentált aczel termikus kezeléséről ad kimerítő felvilágosítást.

Az *elméleti kohászat* tárgyköréből vett témák körében: *Weyl*, *Dr. Benedicks*, *Dr. Braune H.*, *Hubendick*, *Borchers W. Dr.*, *Bornemann K.*, *Müller P.*, *Grossmann H. Dr.*, *Wüst F. Dr.*, *Richards J. W.*, stb. mozognak.

Weil F., okl. mérnök (Aachen) a ki *a levegőtől üres térben történő czémentálásról* referál, előadásában saját nagyszámú ama kísérleteire támaszkodik, a melyeket annak a megállapítása végett vitt keresztül, hogy megállapítsa, valjon az elementáris szénanyagnak, a levegőtől üres térben megvan e czémentáló képessége. Czémentáció-szerűl igen gondosan tisztított természetes grafitot, nyersvasból kiválasztott és gondosan tisztított készelő-habot (*Garschaum*) és gyémántot használt. A kísérletek azt igazolták be, hogy az elementáris szénanyag, bizonyos feltételek mellett czémentáló képességgel bír, de csak akkor, ha kellően magas hőmérséklet mellett, a vassal bensőséges érintkezésben van.

Dr. Benedicks C. (Upsala) előadásában *a meteorvas egy szintézisével* foglalkozik. Idevonatkozó vizsgálatai közben, a meteorvas egyik alkotórészének a *Plessit*-nak az előállítására fektette a fősúlyt, a mire alumino-termikus módon megömlesztett oly ötvözetet használt, amelynek nikkeltartalma 12% körül volt. E megömlesztett ötvözetből előadó, a *Plessit*-et, rendkívül lassú lehűtéssel végre elő is állította.

Kátránytól-mentes generátor-gázoknak el nem szenesült tüzelőanyagokból való gyártását a szerves kémia nézőpontjából tárgyalják *Braune H. Dr.* és *Hubendick E.* Stockholmból.

Borchers W. Dr. titkos kormánytanácsos, tanár (Aachen), a réz kohosításáról tárgyalva *azokat a folyamatokat beszéli meg, a melyek a réz finomításánál és egyéb koncentracziós-munkálatainál szere-*

pelnek és melyeknek lefolyását elektromos olvasztás útján gyorsítani és egyszerűsíteni lehet. A lángpestekben történő raffinációnak lassú lefolyása, Borchers Dr. szerint, azon a körülményen alapszik, hogy az okszigént-átvivőkként szerepelő réz- és vas-oxszidok csak oly mennyiségekben vannak jelen mint a raffinálás alá kerülő nyersrészből, az olvasztás folyamán kiválnak. Az elektromos olvasztás sok nehézséget leküzd és a munka menetét jelentős módon gyorsítja.

Bornemann K. és Müller P. (Aachen) a folyós állapotban levő fémötvezetek vezetőképességéről tárgyalnak. Kísérletezéseik alkalmával, első sorban a lehetőleg legegyszerűbb esetekből indultak ki s homogén ötvözetekkel dolgoztak; utóbb oly fémek bináris szisztémáit vizsgálták meg, a melyek alacsony olvadási hőmérséklettel bírnak. A heterogén folyós rendszereket az ólom-czink-ötvözeten, mint az izzón folyón való állapotban nem tökéletes keverődés jellemző példáin demonstrálták.

Grossmann H. Dr. (Berlin) a nikkell és kobalt kvantitatív meghatározásának módszereiről értekezik mi közben megállapítja, hogy a tiszta kobaltnak és a tiszta nikkelsó-oldatoknak, cziánkáliumban való viselkedéséből kitűnik, miszerint mind a két fémnek cziánkáliummal való kvantitatív meghatározásának a lehetősége megvan abban az esetben, ha a jelenlévő kobalt nem több, a jelenlévő nikkell 7—8%-ánál. A nikkell és a kobalt ilyenkor közvetlen titrálás útján feltalálható. Magasabb kobalttartalom esetén a nikkelt, Dicyandiamidin-Nikkel alakjában kell előbb, a nádcukorral kezelt alkalikus oldatból, kiválasztani. A csapadékot hígított sósavban feloldva, az oldatot gyengén alkalizálni kell, mire a cziánkáliummal való szűrés a szokásos módon történik.

A tüzelőanyagban való megtakarítás és a több termelésnek oly esetekben való okairól beszél Wüst F. Dr. tanár, titkos kormánytanácsos (Aachen), *midőn a nagyvasolvasztó üzemben, felhevített és szárított fúvószelel dolgoznak.* A fúvószelelnek felhevítésével a nagyvasolvasztó bizonyos hőmenynyiséget kap; a száraz fúvószelel a vízgőz szétbontására felhasznált levegőmenynyiségekben jelentékeny megtakarításokkal jár. Mind a két esetben azon, eddig még nem tisztázott tény előtt állunk, hogy e pontosan kiszámítandó meleghozzávetetés-, illetőleg hőmegtakarítás által, a mely a nagyvasolvasztónak a medenczéjében megy végbe, oly tüzelőanyagban való megtakarítást és evvel akkora többtermelést eredményez, a mely a meleg bevétel sokszorosának felel meg. Terjedelmes elméleti fejtegetésekre támaszkodva, előadó arra a konklúzióra jut, hogy mindazon intézkedések a melyek a vasnagyolvasztó medenczéjében, a fúvókasok előtti térnek, vagyis ama helynek a korlátozását eredményezik, a melyben okszidáló gázkeverék van jelen, nemcsak a tüzelőanyagban való fogyasztás csökkentését, hanem a termelés fokozását is kell, hogy eredményezzék.

Grunernek ideális vasnagyolvasztó-járata, címe azon előadásnak, a mely *Richards W. J.* (South-Bethlehem. Am. Egy. Államok) tartott. Előadó hangsúlyozza, hogy Gruner szerint ama nagyvasolvasztó-járatot lehet ideálisnak nevezni, melynél a fúvósél a tüzelőszer szénanyagának legnagyobb részét a fúvókasok előtt és a szilárd adásanyagok okszigénje, a fúvókasok fölött, a szénanyag legkisebb mennyiségét elégeti. Ez a nézet általánosan el van fogadva, a tüzelőszer megtakarításának a nézőpontjából. Szóló a feltevés mellett foglal állást és állítását részletesen megokolja.

A szárított fúvósél hasznát tárgyalja *Richards W. J.* tanár (Lehigh-Universität, South-Bethlehem, Am. Egy. Államok). A fúvósélnek szárítása folytán az olvasztás zónájában rendelkezésre álló hőmennyiség, az itt elégetett szénanyag egységére vonatkoztatott viszonylatban, fokozódik. A hőben való ezen emelkedés, megfelelő módon fokozza az olvasztás zónája gázainak makszimális hőmérsékletét is. Természetes dolog, hogy az ennek folytán rendelkezésre álló magasabb kezdő-hőmérséklet következtében, a vasnagyolvasztó teljesítő-képessége is aránylagosan emelkedik. Előadó az e mellett előálló kedvező viszonyokat közelebbről megvilágítja.

Brisker C. (Leoben) magántanár, *az elektromos vasnagyolvasztónak elméleti s gyakorlati jelentőségét* vázolja, tartalmas beszédben. Fejtegetéseinél a svédországi Domnarfret vasműben üzemben álló elektromos nagyvasolvasztónak üzemi viszonyaiból indul ki, miközben a redukciónak viszonylatait és a hőmérséklet egyenlegét teszi beható bírálat tárgyává s mindezekből a kemence aknájának a folyamat menetére vonatkozó nagy befolyását világítja meg. Az elektromos nagyvasolvasztó ma már mindenütt versenyre képes ott, ahol az elektromos erőt olcsón lehet termelni. Legjövödelmezőbb az elektromos nagyvasolvasztó ott, ahol a speciál-aczélművek számára termeli majd a nyersanyagot.

Goerens P. Dr. Ing. tanár (Aachen) *a technikus vasfajták gázairól* értekezik. A folytvas gázban való tartalmát nagyon kevés figyelemre méltatják, bár mindenütt elismerik, hogy a kérdésnek nagy technikai fontossága van. Tömött aczélöntvénydarabok előállításának a nézőpontjából a gázok hiánya, vonatkozással az anyag minimális gázban való tartalma, első s főkövetelés. Azonban oly anyagnál is, a melyet kovácsolás és hengerelés útján kell tovább feldolgozni, károsan hat a gázoknak nagyobb mennyiségekben való jelenléte. Goerens vizsgálatai közben azon fáradozik, hogy a fémekben tartalmazott gázoknak, az egyes kohászati folyamatok körzetében, minőség és mennyiség szerint való viselkedését megállapítsa.

(Folytatjuk.)

Támasztófalakra gyakorolt földnyomás grafikus meghatározása.

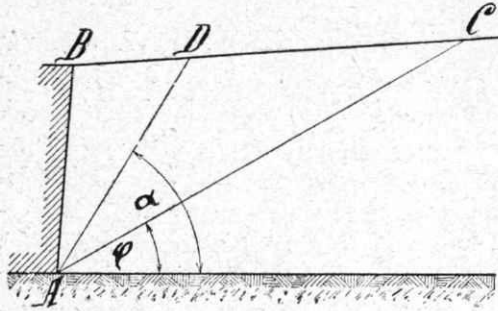
Mutatvány Kövesi Antal főiskolai tanár, okl. gépészmérnök „Grafosztatika és vas-szerkezetek” című munkájának 270–278. oldalairól. (10 rajzzal).

Szerző engedélyével.

Minden jog fentartva.

A) A földnyomás értelmezése.

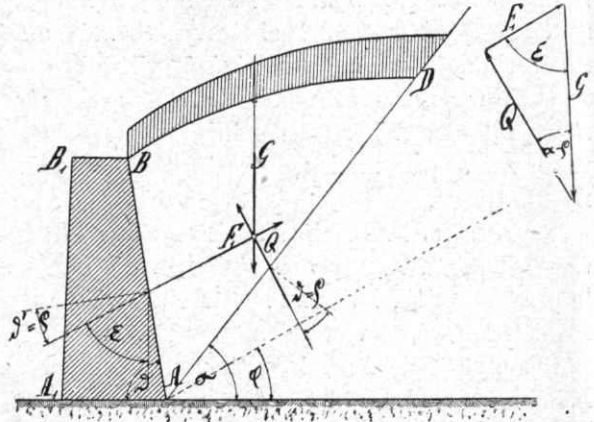
Földnyomás alatt azt az erőhatást értjük, a melyet valamely feltöltött anyag a támasztófal felületére kifejt.

1. sz. rajz.

Ha ugyanis a támasztófalat eltávolítanók, akkor a laza földrakásnak egy prizmatikus része a φ természetes rakodásszögének megfelelő lejtős síkon lefelé mozgásba jönne.

1. rajz. A φ szög megfelel a feltöltött anyagrészek közötti ρ súrlódási szögnek, ha az egyes részek összetapadásától, kohéziójától eltekintünk. Ha a természetes rakodás szöge alatt hajló sík felületén másik ABC földprizma volna, a nélkül, hogy az AB felülethez támasztófalat alkalmaznánk, akkor az lecsúsznék és a törés, vagy az anyagrészek elválasztó síkja, a természetes rakodási szög síkjával esnék össze; ha azonban $AB A_1 B_1$ támasztófalat alkalmazzuk, — 2. rajz — akkor azon ellenállás következtében, a melylyel a falazat a földprizma lecsúszását megakadályozza, a törés síkja már nem fog összeesni a természetes rakodás síkjával, hanem más, pl. α szög alatt hajló síkba esik. Más szóval tehát, ha az utóbbi esetben a föld-

2. sz. rajz.

nyomás az egyensúlyt megbontva a falat kissé eltolná, akkor a feltöltés a törési síkban válnék szét. A szerkesztés célja éppen az, hogy a törésszögnek megfelelő síkot és azt a legnagyobb nyomást meghatározzuk, a melyet a lecsúszó ABD prizma a támasztófalra gyakorol. A földnyomás nagysága függ minden esetben a törés síkjának α hajlás-

szögétől, az ABD prizma súlyától, a ρ súrlódási szögtől, továbbá attól az ε szögtől, a melyet F_1 , az AB falfelület eredő ellenállása, a függőlegessel bezár. Az F_1 ellenállás egyenlő nagyságú, de ellentétes értelmű az F földnyomással.

Müller—Breslau szerint*

$$F = \frac{G \cdot \sin(\alpha - \rho)}{\sin(\alpha - \rho - \varepsilon)} \dots \dots \dots : I.$$

ρ értéke helyett a » φ « természetes rakodási szöget vehetjük. Az a δ , szög, a melyet F_1 az AB -re emelt merőlegessel bezár, még kísérletileg nincs megállapítva, de maximális értékét legfeljebb a feltöltött anyag és a falazat közötti súrlódás szögével veszik egyenlőnek a mely legkedvezőtlenebb esetben a természetes rakodási szögnek felel meg. Az ε szög a fal hátvonalának dőlésszögétől függ és a fal hátvonalának hajlásszögéből és méreteiből fejezhető ki. Az I. számú képlet értelmében az AB fal ellenállása — az említettek figyelembe vétele után — a törési sík hajlásszögének α értéke szerint változik és maximális határát ennek bizonyos értéke mellett éri el. Ez viszont a támasztófal stabilitását szabja meg. Az α ezen szélső értékétől függ az ABD földprizma alakja. A körülményes számítási eljárás helyett a gyakorlatban a következőkben ismertetett Rebhann-féle** szerkesztést szokták a max. földnyomás megállapítására felhasználni.

Táblázat a ρ és γ_1 értékeiről.

γ_1 a feltöltés fajsúlya, ρ a súrlódás szöge.

Feltöltött anyag	Súrlódási szög, illetve természetes rakodási szög $\rho = \varphi$	Súrlódás tényezője $f = tg \rho$	1 m ³ anyag súlya kg/m ³
Száraz televényföld	35°—40°	0.7—0.84	1400
Norm. nedvess. televényföld	45°	1.0	1600
Száraz homok	30°—35°	0.577—0.7	1580—1650
Természetes nedves homok	40°	0.839	1800
Száraz agyagos talaj	40°—45°	0.84—1	1500
Nedves agyagos talaj	20°—25°	0.36—0.47	1900
Száraz kavics	35°—40°	0.7—0.84	1800—1850
Feltöltött gázszén	45°	1.0	900
Törmelékföld	25°	0.47	1800—1900

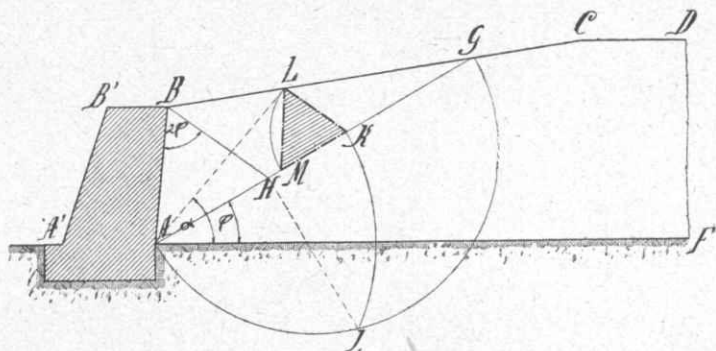
B) A földnyomás megszerkesztése Rebhann eljárásával.

A 3. rajzban AB a támasztófal hátvonala és BC a feltöltött anyag felső szintje. Rebhann eljárása értelmében AF vízszintesre fel-

* Müller—Breslau: Erddruck auf Stützmauern.

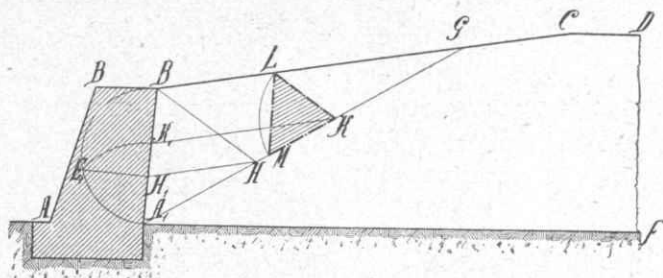
** Rebhann: Theorie des Erddruckes und der Futtermauern.

rakjuk a φ természetes rakodási szöget és $A G$ egyenest metszésre hozzuk $B C$ -vel, a metszés pontja G . Azután $A G$ átmérővel félkört írunk le és felrakjuk $B A$ egyenes B pontjából 2φ szöget H -ig. $H J_1 \perp A G$ -re. Közöbe vesszük $A J_1$ hosszúságot, leírjuk $J_1 K$ körívet

3. sz. rajz.

és K pontból párhuzamosat húzunk $H B$ -vel. Ezt az utóbbi egyenest metszésre hozzuk $B C$ -vel, kapjuk L pontot. K pontból $K L$ távolságot M -ig bemetszük, a beszafozott $K L M \triangle$ -et a földnyomás háromszögének nevezzük. Ha ennek a háromszögnek a területét megszorozzuk

4. sz. rajz.

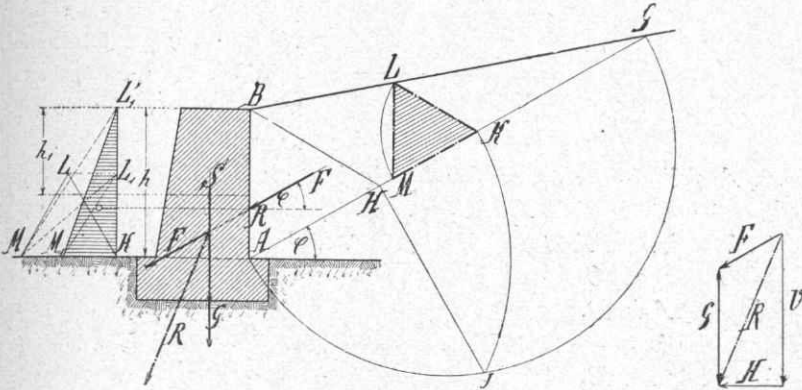
a prizma 1 m. hosszúságával és a feltöltött anyag fajsúlyával, úgy a mint Rebhann beigazolta, a max. tényleges földnyomást kapjuk.

$$L K M \times 1 \times \gamma_1 = F.$$

Az $A L$. 1 felület pedig a törés síkjának felel meg. Az említett szerkesztést úgy is elvégezhetjük, hogy $A B$ félkört a fal hátvonalára írjuk le — 4. rajz — és H pontból $B C$ -vel húzunk párhuzamosat H_1 -ig. Merőlegesen megrajzoljuk $H_1 E_1$ egyenest $A B$ hátvonalára és $A' E_1$ sugárral körívet rajzolunk K_1 pontig; $K_1 K$ egyenest párhuzamosan húzzuk meg $B C$ egyeneshez. Ha azután az így nyert K pontból az előbb követett eljárással $K L M$ háromszöget megrajzoljuk, ugyanarra az eredményre jutunk.

C) A földnyomás támadó pontja.

A földnyomás nagysága arányosan növekedik a feltöltés, felülről lefelé számított, mélységével. Ha a földnyomásból származó feszültség változását rajzbelileg akarjuk kifejezni, akkor a földnyomás háromszögét át kell alakítani olyan vele területre nézve megegyező derékszögű háromszöggé, a melynek magassága a támasztófal magasságával egyezik meg. Az 5. rajzban KLM háromszöget átrajzoljuk a falazat bal oldalára és először is átalakítjuk ML_1K derékszögű háromszöggé, oly-

5. sz. rajz.

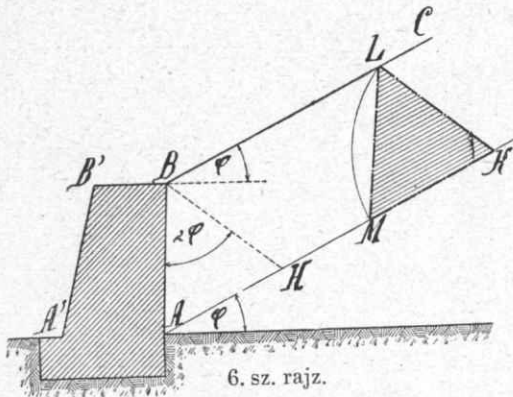
módon, hogy L pontból párhuzamosat húzunk L_1 -ig, a míg (ugyanis) a K pontban emelt függőlegest metszi. Azután átalakítjuk ML_1K $\triangle$ -et vele területre azonos M_1L_1K háromszöggé olyképpen, hogy L_1 pontot összekötjük M -mel és L_1 -ből húzunk párhuzamosat M_1 -ig. Az M_1KL_1 $\triangle$ szintén arányos a földnyomással. Ezen utóbbi háromszögnek súlypontja a magasság $\frac{1}{3}$ -ában van. Ha meghúzzuk $\frac{h}{3}$ távol-

ban a vízszintes egyenest, a hol ez az AB vonalat metszi ott lesz a keresett R támadó pont is. A földnyomás irányát pedig azáltal kapjuk meg, hogy R pontban AB -re merőlegeset rajzolunk és a φ rakodásszöveget felmérjük. Lehet pl. a földnyomás nagyságát és támadó pontját bizonyos h_1 mélységben is keresni. Ez esetben M_1KL_1 háromszöget a csúcsától számítva h_1 mélységben átszeljük. A felső terület arányos a keresett földnyomással, a támadó pontja pedig annak súlypontjában található.

D) Speciális esetek.

1. A feltöltött anyag felső szintje a természetes rakodással megegyező hajlású. A mint a 3. rajzon láthatjuk, mennél meredekebb

BC vonal, annál nagyobb méretű a földnyomás háromszögének LK

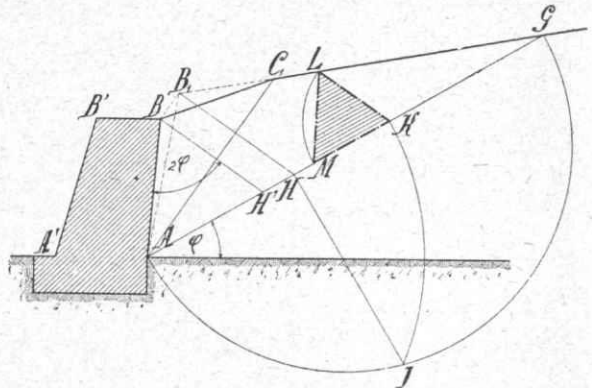

6. sz. rajz.

oldala, tehát annál nagyobb lesz a földnyomás is. Ha $BC \parallel AK$ -val, — 6. sz. rajz — úgy a földnyomás háromszöge hasonló lesz az előzőhöz, mert az oldalak párhuzamosak maradnak. Ez eselben tehát a K pontot a φ hajlású egyenesen bárhol választhatjuk és ha $KL \parallel BH$ és $KM = KL$ akkor KLM háromszög lesz ismét a földnyomás háromszöge.

2. A feltöltött anyag felső szintje tört vonalú. A természetes rakodásszöge fölött lévő ABC_1G 1 földprizmát AC_1 -gyel két részre osztjuk. 7. rajz. Az ABC_1 háromszöget átalakítjuk vele területre azonos és ugyanazon AC_1 alappal bíró AC_1B_1

ferdeszögű háromszöggé, a melynek B_1 csúcspontja C_1G irányába esik. A „ B ” pontból felrakjuk a $\approx 2\varphi$ nagyságú szöveget és B_1 pontból BH_1 -vel párhuzamosat húzunk, kapjuk B_1H vonalat. A H pontból az AG egyenesre me-

7. sz. rajz.

rőlegeset vonva addig, amíg az AG fölé írt félkört metszi és AJ sugárral körívet leírva, ismét K pontot nyerjük, a melyből a földnyomás háromszögét az ismert módon megszerkeszthetjük.

(Folytatjuk.)

Szemle.

Bányamívelés.

A gázok fénytörése s ennek elemzési célokra való hasznosítása. Stuckert L., a Chem. Ztg. 1910. évi 51. sz.-ban jelzi, hogy Haber néhány évvel ezelőtt beigazolta, miszerint a gázanalitikai problémák egész sorát lehet

optikailag megoldani. E kezdeményezésre a jénai Zeiss cég több rendbeli optikus gázanalitikai készüléket szerkesztett, a melyek között a legértesebb a *gázrefraktometer*, a melylyel 0.2 %-nyi szénsavtartalmat, vagy 0.2 %-nyi metántartalmat a levegőben ki lehet mutatni. A *gázinterferometer*-nek nevezett készülék a metánt még akkor is jelzi, ha a levegőben 0.01—0.005 %-nyi mennyiségben van jelen. Természetes, hogy e készülék a bányamívelés praktikus követeléseit teljesen kielégíti. Az optikai módszernek előnyét az teszi, hogy záró-folyadék és mozgó szerkezeti-részletek nélkül dolgozik. *Bk.* (9).

Köszén- és érczelőkészítés. | **Mangánezüstérczek cziandilúgozása.** *Linton R.*

és *Hamilton E. M.* a *Metall. and Chem. Eng.* 1910. évi 8. kötetének 33-ik oldalán, idevonatkozólag a következőket mondja: Az ezüstnek lúgozása, mangánt tartalmazó érczekben többrendbeli nehézségbe ütközik. *Linton* javaslata szerint az érczet előbb klórozni s csak azután kell lúgozni. A lúgozás 0.2 %-os cziánid-oldatban történjék. Az ezüstkihozatal így 60—94 % lehet. Az érczet sóval keverik, 5 %-os kénsavat adnak hozzá s ily kevert állapotban 24 óra hosszant mozgásban tartják. *Hamilton* minden lehetséges okszidáló-, redukáló- és szulfuráló-szerrel kísérletezett, kedvező eredményeket azonban nem ért el. Legjobban boldogult a cziánidlúgozással, ha előbb klórozó pörkölet (75 % ezüstekstrakció) és sósavval (94 %) való kezelést alkalmazott. Utóbbi esetben hozzákevert mangánszuperokszid folytán klór fejlődik. A szulfuráló eljárások igen sok cziánidot fogyasztanak. *Cr.* (25).

Vaskohászat. | **Közvetetlen vasgyártás.** (*Thiel O.*) A vasnak, közvetlenül érceiből, tehát a nagyvasolvasztónak a kikerülésével való előállítás, sikeresen keresztülvihető úgy,

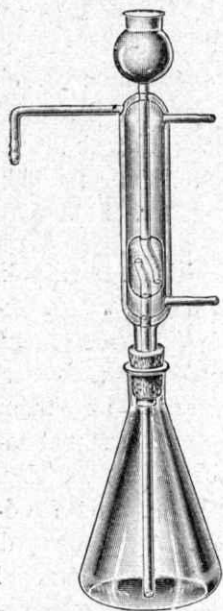
hogy a Martin kemenczében, nagyobb és tüzesen folyó fürdőn, vasérczetek és a hozzájuk tartozó pótló-anyagokat beolvasztva, az ekként keletkezett vasban-dús salakból a vasat kokszzsal, vagy szénnel kicsepja és így a vasat közvetlenül és folyós állapotban termeli. (*Ung. Mont. Industr. u. Handels Ztg.* 1910. 1.) — **Okszigénben dús fúvószélnek használása a nagyvasolvasztó üzemben.** A »Société d'Ourgrée-Marihaye« kísérletezni fog oly irányban, hogy a fúvószéllel okszigént szorítson be a vasnagyolvasztóba. Reméli, hogy így kevesebb kokszzsal beéri és bázikusabb salakot fog kapni úgy, hogy mangának nagyobb fogyasztása nélkül, több ként leválaszthasson. A kísérletek eredményeit be kell várni. (*Echo des Mines.* 1910. 88 o.) — **Vasnak temperálása gázok segítségével.** (*Wüst. F. Aachen.*) A temperálásra kerülő készletet okszidálólag nem ható gázkeverék segítségével kellő hőmérsékletre történt felhevítése után, valamely okszidáló

és szénsavat tartalmazó gázkeverék használása mellett temperálják (széntelenítik). Az eljárásban az újdonságszerű az, hogy úgy az előhevítés, mint a temperálás (széntelenítés) is, szénokszídból és szénsavból álló oly gázkeverékben történik, melynek összetétele akként van kombinálva, hogy előhevítés közben semlegesen, temperálás alatt pedig okszidálóan hasson. (N. B. Sz. 1908. évi jan. 7-én kelt 218307. sz.) —

Elektroaczel-előállítás. Burbachon legközelebb Keller rendszerű elektro-aczel-pestet fognak felállítani. E kemenczében a Thomasz-körtében előkészített anyagot, a síngyártás célzatával tovább frissíteni és tisztítani s így az aczélisnek kvalitását megjavítani kívánják. Keller-féle villamos aczélkemenczék Franciaországban (Unieux) a Holzer I. f. Co. féle aczélművön, a Böhler-czegnél Kapfenbergen (Ausztia) és Livetben üzemben vannak. (Echo des Mines. 1910. 60. o.) Cr. (24).

Laboratorium-gyakorlat. | Egyszerűsített készülék a kénnek a vasban való meghatározására, Jenner szerint. (L. a becsatolt rajzot). A készülék a

Schulte-féle készüléknek egyszerűsített összeállítása, minek folytán

nem oly törekeny, mint az. A biztonsági cső, a hűtőnek a belsejébe van beolvasztva s egyúttal a savnak a beöntésére is szolgál. A hűtőnek méretei s a körülvevő köpönytől való távolsága úgy van megválasztva, hogy a gőzök kellő lehűtése feltétlenül biztosítva van. A két alkotórésznek egy konstrukcióba történt egyesítése folytán a készülék kis helyet foglal el, a mi különösen ott válik előnyössé, hol egyszerre több példányban és így esetlegesen csoportosan kerül alkalmazásba. A hol a zárásra gummidugót használnak, ennek átfúrása után, a készülék felső, vagyis tulajdonképpeni része, a lombikba minden nehézség nélkül beállítható. A készüléket, a gyártó Müller Gusztáv (Glasinstrumentenfabrik) czég Ilmenauban (Thüringia), vagy gummidugóval, vagy becsiszolt felsőrészszel szállítja. Cz. (27).

Műhelygyakorlat. | Alumíniumnak forrasztása. Nielsen A. Drammen-ben (Norvégia) 1908. évi febr.

26-án 217637. sz. a szabadalmazott új eljárása szerint (N. B. sz.) az alumíniumtárgyat, gondos letisztogatása után, galvanikus marófolyamatnak kell alávetni, hogy felületi része a bevonat céljaira alkalmassá váljék. Az ekként előkészített alumíniumtárgyak elektrolitikus úton erre

réz — vagy nikkel-bevonatot kapnak, a melynek révén forrasztásukat mi sem akadályozza. *Cr.* (25). — **Megeresztés hideg vízben.** A vas hideg vízben való megeresztésének különös fontosságot tulajdoníthatunk bizonyos vasfajtáknál. Az aczelt gyöngén vörösen izzóvá teszszük és miután azt sötét helyen addig engedjük hűlni, míg pírja eltűnik, hideg vízbe mártjuk. Az aczel ezután könnyen reszelhető. Természetesen nagyobb tárgyakkal ez csak akkor vihető keresztül, ha az aczélnek csak végét kell megeresztetni, minthogy az egész darabnak egyenletes lehűtése igen nehéz volna. Más megfigyelése a szükségelt hőmérsékletnek az, hogy az aczelt lassan hűlni engedjük, s egyúttal száraz fadarabbal dörzsöljük. Ha a tárgy lehűlése közben a kellő hőfokot megközelíti a fáról kis széndarabok szakadnak le, melyek az aczélön sziporkázva lobbannak fel. E tünetény megszűntével azután az aczelt vízbe lehet meríteni. (*Zft. f. prakt. Maschinenban. 1910. 24.) AM.*

Elektrotechnika.

Elektrolit, villamos rézkiejtés számára.

A *Kern E. F. Knoxville, (Tenn.)* és *Brown S. P. (New-York)* 1910. jan. 18-án kelt 946903. sz. (*Am. Egy.-Áll.*) szabadalma szerint készült elektrolitnak összetétele: 100 rész víz, 12 r. rézfluorszilikat, 8 r. ammoniumfluorszilikát, 6 r. ammoniumtartrat és 5 r. és több fluórammonium. Az ammoniumtartrat helyett gelatinet vagy tannint (0.06 rész) is lehet használni. *Cr.* (25).

Közgazdaság.

Közgazdasági hírek.

Az osztrák államvasuti tanács a magyar szénipar ellen.

Államvasuti tanács határozatot hozott a napokban az osztrák szénnek Magyarországra való kivitele érdekében és kérte a vasuti ministert, hogy e célból szállítsa le az osztrák vasuti tarifát és járja ki, hogy a M. Á. V. az eddiginél még nagyobb kedvezést nyújtson a Magyarországra irányuló szénnek. Az osztrák kormány az ülésen jelenvolt képviselője a határozat messzemenő támogatását biztosította és megígérte, hogy a határozat értelmében a magyar kormánynál eljár. A *Magyar Bányá és Kohó Vállalatok Egyesületének* választmányja *Chorin* Ferencz dr. elnöklésével több ülésen foglalkozott ezzel az ügygel és elhatározta, hogy bő adatokkal felszerelt beadványban kérelmezi a kereskedelmi ministert, hogy az osztrák kormány fönti tartalmú megkeresését határozottan utasítsa vissza. A beadvány kifejti, hogy a külföldi szén az államvasutakon ma is kivételesen kedvező elbánásban részesül, mert eltérőleg a tarifarendszer alapelvétől, mely szerint nagyobb hőfokú szén után nagyobb díjat kell fizetni, a köteléki díjszabás révén milliókra

menő kedvezésben részesíti a feketeszenet. Ez az elbánás okozza az osztrák szénnek folyton növekvő beözönlését, mely csak tavaly 54 millió koronát vitt ki az országból. A díjleszállítást követelik a magyar bányáipar ellenében, a mely öt év óta óriási összegeket fektet be termelésének fokozásába. Sikertült is a termelést 65 millióról 90 millió métermázsára emelni, mely czélból a magyar bányáipar közel 60.000 munkást foglalkoztat, kiknek munkabére évi 48 millió koronát tesz; ez az összeg a fogyasztás révén a magyar ipart és adók útján az államkincstárt termékenyíti. Ha mesterséges uton, jelesül a kért díjkedvezmény megadása által a magyar bányáipart gyöngítének, ez kénytelen volna, mint 1905-ben történt, munkásainak jelentékeny részét elbocsátani, vagy a létező és öt év alatt negyven százalékkal emelkedett munkabért ismét leszorítani. Mindkét intézkedésnek természet-szerű hatása az volna, hogy a bányamunkások újra vándorutra indulnának és Németországban vagy Amerikában keresnének foglalkozást. Ennek az állapotnak közgazdasági hátrányát igazán fölösleges bővebben jellemezni. Ismét ugyanaz az állapot állana be, a mi volt 1906—7. és 1908-ban, mikor a meggyöngült magyar bányászat képtelen volt az ország szükségletét kielégíteni és a külföldi bányák kihasználva ezt a helyzetet, horribilis áron adták el szénüket a magyar államvasutaknak és a többi magyar fogyasztónak. Ilyen viszonyok közepette lehetetlen még gondolni is arra, hogy a magyar kormány az osztrákok által sürgetett díjkedvezményt megadná, a melyet különben is a legritkábban élvezne a fogyasztó, mert legtöbb esetben csak az osztrák termelőnek, vagy az ausztriai közvetítő kereskedelemnek válna javára. Az osztrák követelések meghallgatása tehát nem jelentene egyebet az osztrák termelés szubvencionálásánál és visszaszorítását a magyar széniparnak, melynek termelési viszonyai ugyis nehezek, és mely a külföldi szén versenyével amúgy is nehéz küzdelmet kénytelen folytatni. A fontos állami és közgazdasági érdekek arra utalnak, hogy az ország minden szükséglete lehetőleg saját termelése által elégíttessék ki. Ennélfogva magának az államkincstárnak, de az államvasútnak és a hazai szénfogyasztóknak is érdeke, hogy teljesítőképes és erős szénbányászatra támaszkodjék. Ezeknek az érdeke tehát, hogy az államvasutak tarifális intézkedései ne használtassanak fel arra, hogy a magyar széntermelésnek háttérbe szorításával a fekete szén behozatala közpénzből támogattassék. Az egyesület, beadványában ama reményét fejezi ki, hogy a magyar kormány a hazai szénipar jogos álláspontját meg fogja védeni. Bp. (157).

Piaczi hírek.

ÉRTÉKPIACZ. Értéktözsdei árfolyam-jelentés.
(A Központi Váltóüzlet R.-T. Budapest, V., Szabadság-tér 3., eredeti heti tudósítása.)

1910. június 30 — július 6.

	30-án	1-én	2-án	4-én	5-én	6-án
Ganz és Társa vasöntő és gépgyár 4½% kölcsönkötvény	99—	99—	99—	99—	99—	99—
Ganz és Társa vasöntő és gépgyár részvény	3540—	3540—	3530—	3520—	3510—	3500—
Magyar által. kőszénbánya 4½% elsőbbbségi kötvény	—	—	—	—	—	—
Magyar ált. kőszénbánya részvény Urikány-Zsilvölgyi kőszénbánya 4% elsőbbbségi kötvény	642—	642—	638—	638—	640—	640—
Beocsini cementgyári Unio r.-t. részvény	98·50	98·50	98·50	98·50	98·50	98·50
Északmagyarországi kőszénbánya részvény	670—	675—	680—	675—	684—	687—
Esztergom—szászvári kőszénbánya részvény	342—	341—	341—	341—	341—	337—
Felsőmagyarországi bánya- és kohómű részvény	220—	220—	220—	220—	220—	220—
Kőszénbánya és téglagyár (Drasche) részvény	570—	570—	570—	570—	570—	570—
Magyar asphalt r.-t. részvény	600—	600—	600—	599—	599—	599—
Salgótarjáni kőszénbánya r.-t. részvény	205—	206—	207—	200—	203—	205—
Salgótarjáni kőszénbánya r.-t. új részvény (1909. kib.)	640·50	640·50	640—	639—	638—	637—
Nadrágyi vasipar társ. részvény	631—	625—	625—	625—	625—	625—
Rimamurány—salgótarjáni vasmű r.-t. részvény	470—	470—	470—	470—	470—	470—
Schlick-féle vasöntőde és gépgyár r.-t. részvény	689—	689·50	695—	697·50	694—	692—
Klotild első magyar vegyi ipar r.-t. részvény	490—	490—	490—	490—	490—	490—
	270—	270—	270—	271—	271—	271—

FÉMPIACZ. Fémárak. Budapest, jul. 2. Finom vörösréz 155 K, ócska tűzszekrényréz 144 K, bárányón 98 százalékos 365 K, bárányón 99 százalékos 372 K. *horgany* Hohenlohe 63.25 K, horgany, J. II. jelű 56 K, *horgany*, W. H. jelű 53.50 K, *ólom* selmeczi vagy nagybányai 41.50 K, *ólom* kekeresdelmi minőség 39.50 K, *antimon* regulus 67 kor. Az árak 100 kilogrammként, helyt budapesti raktárból készpénzfizetés mellett 2 százalékos skontóval értetődnek. Bp. (157). — **VASPIACZ. A vaspiaczról.** Newyorkból jelentik: Az Iron Age jelenti: Nyersvasban az üzlet lényegesen növekedett, de az árak rovására. A Newyorkban, június havában eszközölt eladások terjedelme felülmúlja a folyó év bármely hónapjában történt eladások mennyiségét. Filadelfia 20.000 tonna bázikus vasat és sok öntött vasat is vásárolt. Nyugaton az üzlet élénkebbé vált, valószínűleg azonban, hogy a jelentékeny kereslet kötések fog eredményezni, hacsak lényeges árengedmények nem történnek. Délvidéki vas lassanként csökkent és tonnánként 11 dollárért volt kapható ab Birmingham. A sín-eladások 16.000 tonnát tettek. Kereslet volt Texas részéről 15.000, Chile részéről 35.000, Mexikó részéről 20.000 tonna. Azok a jelentések, amelyek szerint a vasutak részéről a megrendelések általános korlátozása várható, nem találtak hitelt, ellenkezőleg a vasutak sokkal inkább a gyors szállítást sürgetik, nem hogy megrendeléseiket storniroznák, vagy a szállításokat halasztani akarnák. A külföld kereslete ugyanazon árak mellett az eddigi terjedelemben maradt fenn. Az aczéltröszt kivitele lényegesen meghaladja az 1909.

évit. *Us.* (155). — **SZÉNPIACZ. A szénpiacz belföldi helyzete.** Utolsó jelentésünk óta a helyzet változatlan. Ama kedvező várakozások, melyeket a magyar bányá- és kohóvállalatok egyesületének e napokban tartott közgyűlésén felolvasott jelentésében hangoztatott itt is kifejezést nyernek. Az árképződés a M. Szénújság f. é. 6. sz. szerint nyugodt és az előző évek mozgalmasabb üzleti viszonyai között megállapodott keretekben mozgott. A magyar szénbányászatnak főtörekvése, hogy olcsó tüzelőanyaggal álljon a létfeltételeit nyújtó többi iparágak rendelkezésére. A bányászat nagy kockázattal járó és a várható hozamhoz képest rendkívüli befektetéseket igénylő iparág termelési költségének a munkadíj közel 70 százalékat teszi, a szén áralakulása tehát a munkabérek alakulásától függ első sorban. Az általában megdrágult megélhetési feltételek imperative követelik a fölemelt munkabérek betartását, nemcsak szociálpolitikai, de főképpen oportunitási szempontból szükséges ez. Emlékeztetek még ama rendkívüli erőfeszítések fázisai, melyek között hazai bányászatunk a vége felé járó évtized első felében elpártolt munkásait visszahódítani sikerült. Az e tekintetben elért eredmények nem kis mértékben köszönhetők annak a gazdasági depressziónak, a mely alá a velünk a munkaerőért konkurráló nagy ipari államok annak idején kerültek. E depresszsiót azonban immár ismét nagymértékű föllendülés váltotta fel, különösen Amerikában. A kivándorlás országútja munkásnépünk előtt jól ismeretes; nem szabad megengednünk, hogy ez út újból benépesedjék. A védekezés egyedüli módja magas bérkérsétek engedélyezése; ezek, valamint a megdrágult anyagárak adják meg a szén áralakulásának alsó határait. Előbb-utóbb meg kell barátkozni a munkaidő szabályozásának a kérdésével is. — **Az ostrau-karwini szénvidék** bányái mint a M. Szénújság 6. száma jelenti tovább is élénken vannak foglalkoztatva, csak nem bírnak a lehívásoknak megfelelni, mert a kassa-oderbergi vasúton néha 40 %-ig terjedő vagonhiány mutatkozik. Roszszabbul áll a helyzet Csehországban. A cseh barnaszénbányák válságos helyzetben vannak, a bányamunkások kezdenek kivándorolni, egyik bánya és egy brikettgyár teljesen beszüntette üzemét. A válság okaira nézve eltérők a nézetek. A termelők azt hiszik, hogy a vasúti díjcsabási politika lehetővé tette a porosz szén beözönlését a cseh barnaszén hátrányára, a kormány köreiből pedig az a nézet dominál, hogy a cseh bányák nem mérsékeltek árait a piacz helyzetének megfelelőleg. Nézetünk szerint az igazi ok alighanem az, hogy gyöngye üzletmenet idejében az értékesebb szén mindig kiszorítja a silányabb szénfajtákat. A koksüzlet állandóan gyöngye, s a meddig a vasiparban nagyobb föllendülés nem áll be, a kokszfogyasztásban emelkedés nem várható. — **Felsőszilézia.** Múlt havi jelentésünkben az áprilisi gyengüléssel szemben májusban az elszállítások emelkedését vélelmeztük a M. Szénújság nyomán. Ugyane forrásból most jelezhetjük, hogy tényleg ez be is állt, a menyinyiben május hó első felében naponta átlag 7211 vagon szén került forgalomba, a múlt évi 6724 vagon napi átlaggal szemben és május második felében a forgalmi szén napi átlaga 7449 kocsi volt, a múlt évi hasonló időszak 6882 vagon napi átlagával szemben. E menyinyiségekben a vasutak részére szállított szénmenyinyiségek nincsenek belefoglalva. Az elszállítások emelkedésében nagy része volt a vízi szállításoknak, melyek Felsősziléziában

nyáron fenntartják az egyensúlyt. Junius első felében a vízállás nem kedvezett ugyan a hajószállításoknak, második felében azonban a mindenfelé beállt esőzések folytán a vízállás is javult és ennél fogva a hajó szállítások menynyisége ismét emelkedőben van. Másrészt a cséplési-szükséglet oly erősen jelentkezett, hogy némely bánya a darabos-szén-rendelések teljesítésében erős hátralékban maradt, míg koczka és diószénből a lehívások nem voltak arányban a termeléssel. Gyári apró fajtákban elég élénk a kereslet. A hangulat biztató. —

PETRÓLEUMPIACZ. Petróleumárak. (Hesz Izidor és társa cég jelentése.) Jegyzések: Standard petróleum 29 K. 2 kereszties petróleum 29 K. 3 kereszties petróleum 30 K. 1 kereszties petróleum 32 K. Amerikai császáróraj ottani finomítás 62 K. Belföldi 42 K. Az árak 100 kgr.-ként készpénzfizetés mellett, 20% göngysúlylyal a budapesti vasuti állomáshoz szállítva értendő. Carbolineum I. 15 K. Carbolineum II. 13 K. Bacu gépolaj (orosz) 48 K. Oliva gépolaj I. 96 K. Oliva gépolaj II 80 K. Tovothe gépkenőcs I. 68 K. Tovothe gépkenőcs II. 54 K. Benzin közönséges 41 K. Benzin szagtalan 54 K. Ligroin 80 K. 100 kg.-ként. *Us.* (157). — **VEGYESEK.**

A só drágulása. A pénzügyminister f. é. junius 1-től a konyhasó alapárát Szigetkamarán 19 K-ról 19.61 K-ra, Marosujváron, Désaknán, Parajdon, Tordán és Vizaknán 18.72 K-ról 19.31 K-ra emelte fel q-ként, a sóvári főtt só árát pedig 20.96 K-ról 21.66 K-ra emelte fel. Az alapárak emelésének oka — hivatalos híradás szerint — az, hogy a megdrágult kezelési költségeket több év óta nem vették figyelembe és azokat csak ujabban revideálták. A beraktározási és szállítási díjtételek is emelkedtek, ezek azonban természetesen állomásonként különbözők. A marhasó alapjára változatlan maradt. *Mk.* (27).

Kartellek.

A vaskartel-tárgyalások befejeződése. A Neue Freie Presse jun. 30-án megjelent estilapja közli, hogy a vaskartel és a Hahn Albert cég között megindult tárgyalások befejezést nyertek és, hogy az említett cég most már véglegesen és kötelező formában csatlakozott az 1912—1917. évekre a vaskartelhez. A megegyezést a kartel junius 30-ának délutáni ülésén terjesztették elő elfogadás és jóváhagyás végett. Természetes, hogy a dolgok ilyen állása mellett a vasarak mérséklése megint lekerül a napirendről. A Hahn-féle egyezség részleteiből a következőket emeljük ki: A cég hengervasban való kvótáját 30%-kal emelik, 250 vagon finom vasbádogtermelést engednek át, ezenkívül néhány száz vagonra való nyersvas elhelyezésébe is belemennek, a mit a legközelebb létesítendő kohókban kíván kitermelni a cég. Híre jár, hogy a rúdvas árát már a most következő negyedévre nézve is felemelik. *Us.* (155). — **Faszenesítőkartelje** van készülöben. A nagyobb magyar faszéntermelők tárgyalásokat folytatnak egymással kartel alakítása céljából. A retortaszén-termelők már régebben egyezményt kötöttek és most a gula-égetőket is bele akarják a szövetségbe vonni. *Mk.* (27).

Statisztika.

A német birodalom széntermelése 1908 évben mindössze 215.286.349 tonna volt szemben az 1907. évi 205.732.362 tonnával. Az 1908. évi termelésből köszönre 147.671.149 tonna, barnaszénre 67.615.200 tonna esett, míg 1907-ben a

köszén 143.185,691 tonnát, barnaszén 62.546,671 tonnát tett. A szénmenynyiségek Európa összes termelésének épen harmadrészét, a Föld összes széntermelésének pedig mintegy ötödrészét képezik. A német széntermelés óriási mértékéről élénk képet nyerünk, ha ezzel szembeállítjuk Magyarország termelését. A Magyar birodalom széntermelése 1908-ban 8.361,914 tonnát tett, a miből 1.210,442 t. a kő-, 7.151,472 t. pedig a barnaszénre esik. — **Japán széntermelése.** A budapesti japán császári konzul, várpalotai Palotay Ödön „*Japán közgazdasága*” cz. művének kiadásával közgazdasági irodalmunkat igen értékes munkával gazdagította. A bányászat cz. fejezetből a bennünket érdeklő következő adatokat közöljük. Japánban 1907-ben 765 szénbányát 207,728.000 Tsubó területen műveltek, ezekben 129.772 munkást foglalkoztattak és összesen 59,961.000 Yen értékű szenet termeltek. 1 Tsubó = 3.31 m². 1 Yen = 2.51 K. *M. Szénművészet.* (6.) — **A »Harkortsche Bergwerke und chemische Fabriken«** zu Schwelm u. Harkorten erdélyi aranyércbányaműveiben a folyó év június hónapjában 133.580 gr. aranyat termeltek szemben a május havi 120.094 gr. nyi és az 1909 évi június havi 67.604 gr. nyi aranytermeléssel. 1909 évi június hó végétől 1910 évi július hó végéig összesen termeltek 1,575.204 gr. aranyat ami a múlt év egyező időszakában termelt 1,579.916 gr.-nyi aranytermeléssel összehasonlítva 4712 gr. csökkenést jelent. *Db.* (154).

Hírek.

Személyi hírek.

ELŐLÉPTETÉS. Polinák Ferencz körmöczbányai m. kir. zúzóművelőigazgató, a selmeczbányai m. kir.

bányaigazgatóság f. é. 2240. sz. rendelete folytán előlépett, illetőleg magasabb személyi pótlékban részesül. 1039. B. — **ÁTHELYEZÉS.** Spitzer Fülöp m. kir. segédmérnököt a m. kir. banyaigazgatóság Hodrusbányáról a Ferencz-József-akna m. k. bányaműhöz (Selmeczbanjá) helyezte át. (2230. sz. big. rend) *Mj.* — **HALÁLOZÁS.** Preisz Ferencz kir. zúzóaltiszt június hó 28-án váratlanul, szívszélhűdés következtében, elbúnyt. Temetése június 30-án volt Selmeczbanján, a mely alkalommal az érdemes altisztet, nagy számmal megjelent kartársai és a tisztikar néhány tagja kísérte örök nyughelyére. *Mj.*

Híradások.

Borbély Lajos. A Rimamurány—Salgótarjáni Vasmű Részvénytársaság igazgatósága f. hó 3-án

ülést tartott, melyben folyó ügyeken kívül az általános üzleti viszonyokról és a lefolyt időszak eredményeiről is jelentést tettek. Tárgyalás alá került tóvábbá a társulat műszaki vezérigazgatójának, *Borbély Lajos*-nak már több ízben nyilvánított óhaja, hogy ügykörének túlhalmozott teendői alól részben mentesítessék. E tekintetben elhatározottat, hogy *Borbély Lajos műszaki vezérigazgatói állásától visszalép, de mint az igazgatóság műszaki delegáltja*, támogatva a meglévő kipróbált erők által, a legfelsőbb műszaki vezetést a továbbiakig ellátja. *Et.*

(157). — **A biharmegyei kincstári rézbánya** megvételére, mely üzemén kívül van, a *La Roche és a Darvas* czég ajánlatot tett a kormánynak avval, hogy a bányát üzembe helyezi és az iparvasutat Lun-kától Rézbányáig kiépíti és fatelítógyárat létesít. *Mk.* (27). — **A Kőrmöczbányai kincstári bányászat köréből.** A kőrmöczbányai kincstári áramot fejlesztő teleptől, a nándor-aknai transzformátor-házhoz vezető áramvezeték elkorhadt fapóznáit, vaspóznákkal felcserélik. A m. kir. László zúzóműben, az egyszerű foncsorító-aszta-
lok helyébe dupla foncsor-aszta-
lokot szereltek és ugyanily átalakításon dolgoznak a nándor-aknai kalifornia zúzóban. A László-zúzóműben a foncsorítás terén be-
ható kísérletezések vannak folyamatban. *1039. B.* — **A kincstári fém- és sóbányász- és fémkohász-tisztviselők küldöttsége a pénzügy-ministernél.** A kincstári fém- és sóbányász- valamint fémkohász-tisztviselők küldöttsége tisztelgett kedden július hó 5-én délután *Lukács* László pénzügyministernél. Az országgyűlési képviselők közül résztvettek a küldöttségben: *Heinz* Hugó, *Hámory* László, *Szász* Pál és *Barcsay* Andor. A küldöttség arra kérte a ministert, hogy az ál-
lami fém- és sóbányáknál, valamint fémkohóknál, a fémbevéltáznál, fémjelzésnél és a kir. bányaiskoláknál alkalmazott állami tisztviselőket ugyanolyan fizetési státusba helyezze, a minőben a vasbányászok már régen, a szénbányászok pedig 1909 óta vnnak. *Lukács* pénzügyminister elismerte a tisztelgők kivánságának jogosultságát, azonban határozott ígéretet nem tehetett, mert ezt a kérdést csak a rendes költségvetés keretében oldhatja meg. Kitért az ország szomorú pénzügyi helyzetére és ennek kapcsán kijelentette, hogy a menyinyire az ország pénzügyi viszonyai megengedik, a küldöttség kivánságával jóakarattal foglalkozni fog. *Us.* (159). — **A nagysármási földgáz pusztulása** cím alatt az *Est*, f. hó 6-án megjelent 70-ik számának 10-ik oldalán azt hozza hírül, hogy a nagysármási földgáz nyílásának elzárása után az, egy másik helyen olyan hatalmas erővel tört elő, hogy mindent elpusztított. A nem szakszerűen és tehnikai részletek nélkül közölt szenzá-
ciós hírt, minden kommentár nélkül regisztráljuk. *Lts.*

Bányászegyesületek.

A Magyar Bánya-és Kohóvállalatok Egyesülete, Budapest, június 18-án

tartotta ez évi közgyűlését. Magyarország bányászatának és kohászatának vezető testülete, a *Magyar Bánya- és Kohóvállalatok Egyesülete* június hó 18-án tartotta meg ez évi rendes közgyűlését *Chorin* Ferencz elnöke-
lete alatt. E közgyűlés iránt az ország egész közgazdasági világa nagy érdeklődéssel viseltetik, mert az itt betérjesztett jelentés rendszerint kis tükre az ország bánya- és kohóipari helyzetének. Az egyesület nagyarányú működése, vezetőinek előkelő pozíciója teljesen megokol-
ják azt a közfigyelmet, mire ezúttal is rászolgált. A közgyűlés egyé-
ként programmszerűen folyt le. Az egyesület tagjai napirend előtt

rendkívül melegséggel ünnepelték *Tolnay* Lajost, az egyesületnek alapítása óta buzgó végrehajtó-bizottsági tagját abból az alkalomból, hogy a király titkos tanácsosává nevezte ki. Majd letárgyalták az évi jelentést, a mely a hazai szén- és vaspiac helyzetéről a következő nagyszerű közléseket tartalmazza: *A szénbányászat.* A magyar szénbányáipar a lefolyt évben ismét jelentékeny haladást tett azon az uton, melyen intenzivebb fejlődése az 1906—1907. években emelkedett kereslet hatása alatt megindult. A végzett munka képét az a tény adja, hogy termelőképessége a lefolyt 5 év alatt közel 25 millió métermázsával emelkedett, a menyinyiben az 1904. évi 66 millió *q*-ra tehető termelés már az 1908. évben 83 millió *q*-ra emelkedett, az 1909. évben pedig a 90 millió *q*-t közelítette meg. Az 1909. év eleje még a lefolyt legnagyobb konjunktura jegyében állott időszakban tapasztalt igen élénk kereslet mellett indult meg s a szénfogyasztás az év folyamán kielégítő maradt úgy, hogy a szénbányák növekedett termelése teljes mértékben elhelyezésre talált. Szakkörökben bizalommal vannak a folyó év ipari fejlődése iránt is. Megállapítja a jelentés, hogy a vasúti tarifák emelése révén a bányák megterhelése nem oly nagy, hogy azt a szem előtt tartott általános gazdasági érdekek kedvéért el ne viselhetnék. Sajnosan állapítja meg azonban a jelentés, hogy mindazok a gazdasági erők, melyeket a vasúti tarifákkal való rendelkezés az államnak védekezés és támadás eszközeiül kezébe ad, a mi részünkről ez alkalommal kihasználatlanul maradtak. A legnagyobb sajnálattal konstatálja a jelentés, hogy a míg az egész vonalon fuvardíjemelések és hosszú ideig fennállott kedvezmények megszüntetése következett be, addig a külföldi szén behozatalának a kassa—oderbegi vasút vonalán és más útirányokon fennállott igazságtalan, a hazai szénbányáipar érdekeit mélyen sértő kedvezményezési rendszer, érintetlenül meghagyatott. Az árképződés nyugodt és az előző évek mozgalmasabb üzleti viszonyai között megállapodott keretekben mozgott. Az általában megdrágult megélhetési feltételek imperative követelik a felemelt munkabérek betartását, nemcsak szociálpolitikai, de főképpen oportunitási szempontból szükséges ez. A kivándorlás országútja munkásnépünk előtt jól ismeretes, nem szabad megengednünk, hogy ez út újból benépesedjék. A védekezés egyedüli módja magas bérkeresetek engedélyezése; ezek, valamint a megdrágult anyagárak adják meg a szén áralakulásának alsó határait. Előbb utóbb meg kell barátkozni a munkaidő szabályozásának a kérdésével. *A vasipar.* Az egyesületben képviselt másik legnagyobb termelési ágának, a vasiparnak helyzete 1909-ben általában kedvezőtlen volt. Két fő éltető ereje: az állami beruházások és a mezőgazdaság szükségletei visszamaradtak az előző években már-már megszokottá vált kielégítő mérték mögött. A kezdetben háborús veszedelmekkel nyugtalanított, majd április óta egy lemondási stádiumban levő kabinet aegise alatt eltelt esztendő a kormány kezdeményezésén felépülő nagyobb vasipari produktív ténykedést nem engedett meg. Pedig alkalom és szükség bőviben lett volna rája. Vasútaink elégtelenek és hiányos berendezésűek; közutaink szűkölködnek megfelelő műtárgyakban; állami épületekben hiányt szenvedünk. Csökkent ezenkívül a két egymást követő gyenge termés hatása alatt a vasfogyasztó nagyközönségnek vásárló képessége és szüksége. Lényeges, majd 50 százalékos a visszaesés az 1908. évhez képest a bányá- és vasúti sintermelésben, továbbá a híd- és vag-

gonanyagoknál. Jelentékenyen kevesebb volt a produkció finom lemezben is. Nagyjában megfelel az 1908. évinek a rúdvas és durvalemez termelés és az egyetlen cikk, melynek produkciója emelkedést mutat, a tartó, a mindenütt, de leginkább a fővárosban erősen emelkedett építési kedv folytán. Az árak többnyire hanyatlást mutatnak, néhány cikk van csak, a melynek ára nem változott. A vasipar jövő alakulása függ a politikai békétől s a jó aratástól. A jelentés végül beszámol a *kénkovacsipar* helyzetéről, a melyet kedvezőtlennek mond. *Et.* (145).

— Az »Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Szepesi Osztálya« évi közgyűlését ez idén *Ötösbányán*, július hó 9-én tartotta meg. A rendezést *Hönsch Árpád* igazgató vállalta el. A gyűlés tárgysorozata volt: 1. A központból leérkezett ügyek tárgyalása; 2. Az évi zárószámadások előterjesztése; 3. Indítványok. *Sz.* (80).

Társadalmi hírek. | **Táncmulatság Hírsnyóvizen.** A *Heinzelman-féle vasgyár-bányatársulat* alkalmazottjainak Onképzőköre m. hó 25-én táncmulatságot rendezett a hírsnyóvízi népiskola termében a dalkör részére hozandó harmonium javára. A mulatság minden tekintben sikerült. *Rh.* (26.) — **HALÁLOZÁS.** **Malenszky Károly** m. kir. főbányabiztost súlyos vesztesség érte. Neje, született Csasz Mariska f. hó 3-án, hosszas és kínos szenvedés után elhunyt. *Sz.* (82.)

Vegyes hírek. | **A Kőolajfinomító új igazgatósági tagja.** A Kőolajfinomító Részvénytársaság igazgatóságába legutóbb beválasztották báró Kornfeld Pált, a Hitelbank igazgató-helyettesét. A társaságnak a Magyar Általános Hitelbank a főrésztvényese. *Est.* (64.) — **Az állami kőszénbányahivataloknál** 1910. július 1-től kezdve bevezetendő *kettős könyvviteli elszámolási rendszer* folytán az állami kőszénbányáknak a kincstári hivatalokkal szemben felmerülő tartozásainak és követeléseinek, valamint a bizományos fizetéseknek kiegyenlítése és a pénzügyministeri számvevőség ügy-beosztására vonatkozó 1900. évi 11690. rendeletet a f. é. június hó 28-án 1909. számú rendelet, a mely körrendelet alakjában valamenynyi pénztárak hatóságához és hivatalhoz szétküldve lett, sok tekintetben módosította. A „*Pénzügyi Közlöny*“ július hó 1-én megjelent 17-ik számában is kiadott eme körrendelet a következő közérdekű rendelkezéseket tartalmazza: »Az állami kőszénbányáknál folyó évi július hó 1-től bevezetendő kettős könyvviteli elszámolási rendszerből kifolyólag az állami kőszénbányahivataloknak a kincstári hivatalokkal szemben felmerülő tartozásai és követeléseinek kiegyenlítése, illetve elszámolása céljából következőket rendeltem: 1. Miután a *petrossényi, vrániki és komlói kőszénbányahivatali pénztárak, mint állami közpénztárak 1910. július hó 1-től kezdve beszünttetetnek és a bozovicsi kőszénbányahivatalnál felállítandó pénztárral együtt kőszénbányahivatali pénztárakká, az utóbbi esetleg csak kezi-pénztárrá alakíttatnak át* s mint ilyenek forgalmi naplót nem vezetnek, — ezeknél tehát a forgalmi elszámolás folyó évi július hó 1-től kezdve megszűnik, ennél fogva az összes kincstári hivataloknak az állami kőszénbányahivatalokkal szemben fennálló tartozásai és követeléseinek sem a »Pénzügyi Közlöny« 1877. évi 43. számában 61579. sz. alatt kiadott körrendelet értelmében kiállítható terhelvény, sem forgalmi napló útján ki nem egyenlíthetők, hanem az esetről-esetre kiállítandó és az illető hivataloknak megküldendő számlák alapján kölcsönösen felmerülő tartozások és követelések folyó évi július 1-től kezdve az illető kőszénbánya műszaki könyvelőség

által a vevő és szállító hivatalok részére nyitott folyószámlában javára vagy terhére fognak könyveltetni. Ezen folyószámlák évnegyedenként lezártni és az illetékes hivataloknak megküldetni fognak, utóbbiak az esetről-esetre kapott számlák alapján a számlakönyvi kivonatot 8 nap alatt megvizsgálni és a mutatkozó egyenleget az illető kőszénbányahivatali pénztárba befizetni tartoznak. Abban az esetben, ha a folyószámlában az állami kőszénbányahivatal terhelő egyenleg mutatkozik, annak összege az elismert számlakönyvi kivonat visszaküldése után az illető kőszénbányahivatali pénztár által fog kiegyenlítettetni. 2. A kincstári bányá- és kohóhivatalok társ-pénztárainál a petrozsényi, vrduki és komlói társ-pénztár terhére teljesített kiadások vagy azok javára befolyt bevételek az illetékes társ-pénztárak között készpénzben kiegyenlítendőek. Az állami bányá- és adóhivatalok által (t. i. ott, ahol a társ-pénztár nem kezeltek) a petrozsényi, vrduki és komlói társ-pénztár terhére vagy javára teljesített fizetések a pénzügyministeri számvevőség központi csoportja (forgalmi osztály) kezdeményezésére havonként a hátszege, illetve a rumai, illetve a sásdi adóhivatal útján átszámítási jegyzékek által olyformán egyenlítettnek ki, hogy az illető kőszénbányahivatal a pénztári átszámítási jegyzékekhez csatolt okmányok átküldésével a készpénzbeni kifizetésre felhívatik és erről az adóhivatal is értesítettik. 3. *A petrozsényi, vrduki, komlói és bozovicsi kőszénbányahivatal mindegyike mellé rendelt műszaki könyveléssel, az állami kőszénbányák központi igazgatósága (Budapesten) mellé rendelt műszaki főkönyveléssel van ellátva.* — **Nagybányán a Sarlós Boldogasszonyról nevezett vervesízi m. kir. bányamű** július hó 3-án ünnepelte nevenapját, a mely alkalomból a város összes templomaiban istentiszteletek voltak. *Nv. (27).* — **Boszniai bányatanács.** Burián István báró közös pénzügyminister a bosznia-hercegovinai kincstári bányaművek vezetésére állandó szaktanácsot szervezett. A bányászattal kapcsolatos mindennemű kérdésben a tanács fog véleményt adni és javaslatot tenni. A minister a szaktanács tagjaivá öt évi időtartamra kinevezte *Eydam Vilmos dr. teplitz-schönaui bányaignazgatót, Hüttemann Godofréd cs. és kir. főbányatanácsost és Schafarzik Ferencz dr. műegyetemi ny. r. tanárt a Magyarhoni Földtani Társulat elnökét. Us. (152).* — **A m. kir. kereskedelemügyi minister** a ministertanács felhatalmazása alapján a vasúti arczképes igazolványokért fizetendő egy (1) korona kiállítási illetéket kettő (2) koronára, az elveszett, vagy bármely okból használhatatlanná vált igazolványok helyébe kiszolgáltattott újabb igazolványok kiállításáért eddig fizetett kettő (2) korona kiállítási illetéket pedig három (3) koronára emelte fel. (P. üm. 2093. sz.)

Hírek a külföldről.

Marokkó bányatörvénytervezete. Németország, Franciaország, Angolország és Spanyolország szakreferensei, kik a Marokkó számára készitendő bányatörvény-tervezetének szövegezésével meg voltak bízva munkálataikkal elkészültek és a végleges szövegezés dolgában megegyeztek. *Db. (135.)* — **Meggyilkolt bányamester.** Mährisch-Osziptrából hire jön hogy június 17-én éjjel egy bányász oroszva megtámadta a Wilczek grófok bányatelepén a főbányamestert és ketté hasította fejét. A gyilkosság boszszúnak a műve, mert a bányászt elbocsátották a munkából. *Us. (144.)* — **Vizsgálat az amerikai aczéltörzst ellen.** Washingtoni lapjelentések szerint a képviselők háza határozati javaslatot fogadott el, amely a főügyészt bízza meg az United States Steel Trust Corporation ügyvezetésének megvizsgálásával. *Us. (144.)*

Munkásügyek.

MUNKÁSJÓLÉT. Az ózdi vasgyár munkásai abból az alkalomból, hogy a gyártulajdonos *Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű r.-t.* vezérigazgatója,

Borbély Lajos Dédesen való képviselővé választása után a minap Ózdra érkezett, tiszteletére diszfelvonulást rendeztek. Fáklyásmenet, majd a dalárda és zenekar fényes szereplése után *Hlavács* Sámuel szép beszéd kíséretében átadott a vezérigazgatónak, mint országgyűlési képviselőnek egy memorandumot, melyben úgy a munkásbiztosítás, mint betegsegélyezés módosítását kérik oly módon, hogy a társpénztárak kezelése és szolgálmányai egységesen s országosan rendeztessenek. *Borbély* Lajos országgyűlési képviselő igen szívesen fogadta a küldöttséget, s kijelentette, hogy ő szívből érzi azon fájdalokat, melyek a kevés nyugdíjbiztosítás által megnehezítik a nyugdíjas munkások életét, s tudja hogy a meglevő nyugdíjszabályzat már elavult, hajlandó is lett volna már az áldásos ügy érdekében áldozatokat hozni, de mivel ezen ügy országos rendezés alá kerül, nem lehet a törvénynek elébe vágni. De megígérte, hogy minden szavával, s tehetségével az ügyet támogatja, s ha az idő eljön, azt a munkások megalgedésére viszi előre. *Mi.* (60.)

Balesetek. | A rudai XII. apostol bányatársulat rudai bányájában az egyik fejtőműhelyen válólap mentén **közetomlás** történt, amely egy munkást súlyosan de nem életveszélyesen megsebesített. *Ab.* (27.) — *Marosujvárott* Murra Áron bányamunkást m. hó 22-én reggel a *Rudolf-bányában* súlyos baleset érte, amenynyiben **saját vigyázatlanságából** egy sódarab jobb lábára esett és azt ketté törte, valamint hátát is súlyosan megsértette. Elaléltan vitték a munkáskórházba. *Mu.* (25.)

Madridból jelentik: Huelvából érkezett távirat szerint a tenadehierrai kőszénbányában **egy dinamittölténynek idő előtt való felrobbanása** következtében öt munkás meghalt és tíz munkás veszedelmesen megsebesült *Us.* (148).

Közlekedés. | **A kincstár új viczinálisa.** Az Ürikány—Zsilvölgyi Kőszénbánya R.-T. tulajdonát képező *petrozsény—livazsény—lupényi* helyi érdekű vasút, mint értesülünk, a kincstár tulajdonába megy át. Ez a vasút az ország legjobb viczinálisa, mely 1908-ban 48 korona (24 százalék) osztalékot fizetett. *Et.* (145). — **Eperjes-sóbányai vasut.** A Ganz és társa vasöntőde és gépgyár r-t. és az Eperjesi villamvilágítási és erőátviteli r-t. engedélyt kapott az Eperjestől Botsóváron és Németsóváron át Sóbányáig terjedő villamos helyi érdekű vasut építésére. *Mk.* (27.)

Irodalom.

Lapszemle. | **A Bányászati és Kohászati Lapok** 1910. évi 13. számának tartalma a következő: Az 1910. évi május 17-én történt szászvári bányaszerencsétlenség. Mentőcsapatok alkalmazása a szászvári

bányaszerencsétlenségénél, írta: *Tassonyi* Ernő m. k. bányaesküdt. A bazaltkő és bányászata hazánkban, írta: *Gyulai* Károly. Uti levél. Indianapolis, 1910. június 12. *Katona*. A középérték elve, közli: *Grigercsik* Géza m. kir. bányabiztos. Térfogatos mangán-meghatározások. Rendkívüli szünet a főiskolán. Válasz a »Bányásziskolák« cím alatt írt észrevételekre. *Kantner* I. Rövid közlemények. Bányászati és Kohászati hírek. Közgazdaság. (Közlemények Franciaország és gyarmatainak 1908. évi bánya és kohóstatistikájából. Közgazdasági hírek. Egyesületi ügyek. Irodalmi pályázat. Hivatalos rovat. *Lts.* — **A Földtani Közlöny** 1910. évi márczius-áprilisi (3—4) füzete, következő tartalommal jelent meg: A monacói oceanografiai múzeum, írta *Lóczy* Lajos dr. Az 1810. januárius 14-iki móri földrengés. Irta: *Réthy* Antal. Középmiocén-rétegeknek új előfordulásáról Budapest környékén, Rákospalotán. Irta: *Franzenau* Ágoston dr. Kővületes középmiocén Déva határában. Irta: *Gaál* István dr. Újabb adatok a *Campylaea banatica* (Partsch) Rm. Pleistocen korú elterjedéséhez. Irta: *Gaál* István dr. A *Valvata Antiqua* sow. a magyar Faunában. Irta: *Gaál* István dr. *Succinea Schuhmacheri Andrae* és *Limnophysa Diluviana Andreae* Magyarország pleisztocén Faunájában. Irta: *Kormos* Tivadar dr. *Daubebardia (Libania) Langi* Pfr. Magyarország pleisztocén Faunájában. Irta: *Kormos* Tivadar dr. Új *Pyrolatermöhely* Budapest környékén. Irta: *Timkó* Imre. Adatok a magyar középhegység dunáninneni szigettrögeinek geológiájához Irta: *Vadász* M. Elemér dr. *Vadász* M. Elemér Dr. úr válasza megjegyzéseimre kritikai megvilágításban. Irta: *Taeger* Henrik dr. A gánti timsóvízű kút a Vértesben. Irta: *Schréter* Zoltán dr. Függelék: A Gánti timsóvízű kút ásványai. Irta: *Toborffy* Zoltán dr. A *Rutil* új előfordulása hazánkban. Közli: *Zimányi* Károly dr. Ismertetések. Geológiai események. Társulati ügyek. Közlemények a Magyarhoni Földtani Társulat Barlangkutató Bizottságából. *Lts.* — **Az »Österreichische Zeitschrift für Berg- und Hüttenwesen«** f. é. július 2-án megjelent 26-ik számának a tartalma a következő: Ausztria- és Magyarország aczéltermelése, *Schuster* F. vezérigazgatótól Witkowitzban. Az elektromos szállítógépek fejlődése az 1910. évig. *Blažek* I. főmérnök-től. Irodalom. Ausztria szalináinak üzeme 1907. évben. Osztrák szabadalmak. Ásványszenek (brikettek és kocsz) termelés-kimutatása 1910. május hónapban. Egyesületi ügyek. Jegyzetek. Hivatalos. Londoni fémárak 1910. június 24. *Lts.*

Különfélék.

Az északi fény eredete. William Ramsay, a híres angol fizikus és kémikus »A khémia múltjából és jövőjéből« című könyvében az északi fény jelenségeivel is foglalkozik. Szinte valószínű, hogy a felső levegő-rétegek negatív elektromos gáz-molekulákból állanak és, hogy ezek a gázmolekulák akkor lesznek legkönnyebben villamosokká, ha a napsugarak merőlegesen érik, amint ez az egyenlítői vidéken történik. A felső rétegekben uralkodó levegő-áramlatok ezeket a villamos gázzrészecskéket a sarkok felé viszik. A sarkok körül az egyenlítő felől érkező áramok összefutnak úgy, hogy a villamosság egy része szép fényjelenségek közepette kislül. Mivel az áramlatok egy pontban futnak össze, az egész jelenség gyűrű-alakot vesz föl. A gyűrű középpontjában foglal helyet a mágneses sark. Ramsaynak ez a magyarázata annál valószínűbb, mert ahhoz a már ismert tényhez fűződik, amely szerint az északi fény jelensége szoros összefüggésben van a levegőbeli villamos és mágneses tűneményekkel. *Et.* (133.)

Közérdek

A Magyar Bányász- és Kohász-Altisztek Országos Egyesületének
Hivatalos Lapja.

Szerkeszti: **LITSCHAUER LAJOS**
m. kir. bányatanácsos
közreműködésével: **MATEJKA GYULA**
közp. jegyző.

A JÓ SZERENCSÉT

Műszaki, Bányászati és Kohászati Heti Szaklap
ingyen havi melléklete.

Megjelenik minden hónap második vasárnapján.

TARTALOM: Hivatalos közlések. Jegyzőkönyvek.

Jegyzőkönyv.

Felvétellett az abrudbányai m. kir. zúzóműtelepen 1910. év május hó 1-én a «Magyar Bányász és Kohász Altisztek Országos Egyesületének» abrudbányai osztálya által tartott gyűlésén.

Jelen voltak: Percza Miklós oszt. elnök, Schultz János ellenőr, Földes György, Márkos Sándor és Váczy Kálmán egyesületi tagok.

Tárgy: 1. A központból küldött átiratok mikénti elintézésének tudomásul vétele.

2. Jegyző, pénztáros és ellenőr választása.

3. Indítványok.

Tárgyalás: Elnök a megjelent tagokat üdvözölve, a gyűlést megnyitja, a jegyzőkönyv vezetésére Schultz Jánost és annak hitelesítésére Váczy Kálmán és Márkos Sándor kartársakat kéri fel.

1. Előmutatja a központ elnökségétől kapott azon átiratokat, a melyek az utóbbi ülésezés óta lettek az osztály elnöksége által elintéztve. — Tudomásul szolgál.

2. Minthogy Vach János m. kir. zúzómű segédfelvigyázó az osztály, jegyzője előbbi szolgálatát megköszönve, távolabb fekvő helyre költözött, ennél fogva jegyzőül Vuzdugán János m. kir. zúzómű segédfelvigyázó lett megválasztva. Osztály pénztárosául Schultz János m. kir. gépkezelő és ellenőré Váczy Kálmán m. kir. segédgépkezelő választattak meg.

3. Elnök előadja, hogy Jánky Ferencz m. kir. bányafelvigyázó Vuzdugán János m. kir. zúzómű segédfelvigyázó és Ötvös Miklós végzett bányatanuló az országos egyesületbe való felvételüket kérték s mivel felvételük ellen semminémű kifogás nincsen, tehát ajánlani fogja a központ elnökségének nevezett kartársakat felvételre.

Az osztály tagjai örömmel fogadják körükben az ily nemesen gon-

dolkodó kartársakat és sajnálatukat fejezik ki azon szaktársak felett, kik még oly hosszú idő után sem képesek a «Magyar Bányász és Kohász altiszti karral» egyesülve, a hazai bányászat felvirágzásában segédkezet nyújtani!

Több tárgy nem lévén, a jegyzőkönyv aláíratott.

K. m. f.

Percza Miklós,
oszt. elnök.

Schultz János,
jegyzőkönyvvezető.

Hitelesítik:

Váczy Kálmán.

Márkos Sándor.

Jegyzőkönyv.

Felvétett Rozsnyó bányatelepen 1910. évi május hó 8-án a «Magyar Bányász és Kohász Altisztek Országos Egyesületének» *Sajóvölgyi osztályának* alakuló gyűléséről.

Jelen voltak: Krausz Simon bányafőfelőr, Lukács Felix bányafőfelőr, Banhofer László főgépész, Ocsenás Antal, Dovola József, Bittner János, Lapdafszi Gyula, Bruck Richárd, Klaucek Henrik, Bukova Joachim, Lévai János és Korfanta István bányafelőrök mint leendő tagok, Süss József és Sándor András mint vendégek.

Tárgy: A Sajóvölgyi bányatelepi altisztek osztályának megalakulása, a «Magyar Bányász és Kohász Altisztek Országos Egyesületé»-be való belépése céljából.

Krausz Simon bányafőfelőr korelnöknek megválasztatván, a tisztikar megválasztására szólítja föl a tagtársakat.

A szavazás és értekezés folyamán megválasztottak: Elnöknek Krausz Simon. Alelnöknek: Lukács Felix. Titkárnak: Bukova Joachim. Pénztárnoknak: Korfanta István. Ellenőrnek: Lapdafszi Gyula. Jegyzőnek: Lévai János.

Elnök úgy a saját, valamint a megválasztott tisztikar nevében köszönetet mond a beléjük helyezett bizalomért s kéri a tagtársak szives közreműködését az egyesület felvirágoztatása érdekében.

Hosszabb vita után a megalakult osztály a «Magyar Bányász és Kohász Altisztek Országos Egyesületé»-nek Sajóvölgyi osztálya nevet veszi fel.

A megalakult osztály a belépési és az 1910. évi tagsági díjakat 1910. évi június hóban küldi meg a «Magyar Bányász és Kohász Altisztek Országos Egyesülete» központi pénztárának.

Több tárgy nem lévén, elnök a megjelenteknek fáradozásukat megköszönve, az új egyesületnek felvirágozását kívánva, a szokásos bányászköszöntéssel «Jó szerencsét» a gyűlést bezárja.

K. m. f.

Krausz Simon,
elnök.

Lévai János,
jegyző.

Jegyzőkönyv.

Felvétellett Vashegyen 1910. évi május hó 8-án az altiszti kaszinóban a «Magyar Bányász és Kohász Altisztek Országos Egyesülete» Vashegy-Rákosi osztálya által megtartott gyűlése alkalmával.

Jelen voltak: Vikiszály Lajos, Palcsó János, Wlachovszky Jakab, Schwirián János, Pobožnyi Vazul, Labina Sándor, Kemény István, Beliczky Miklós, Ambróz József, Ernek János és Wollner Antal.

1. Elnök üdvözölve a megjelent tagokat, a gyűlést 11 és $\frac{1}{2}$ órákor megnyitja. Jelenti, hogy a múlt gyűlés óta a központtól semmiféle ügyirat nem érkezett s kéri a jegyzőt a múlt gyűlésről szóló jegyzőkönyv felolvasására, a mely kifogás nélkül lett tudomásul véve.

2. Elnök indítványozza, hogy a tagonkinti havi 30 filléres befizetés csak június hó 31-ig legyen eszközölve s július hó 1-től pedig $\frac{1}{4}$ évenként 60 fillért fizessen minden tag az osztály pénztárosánál előre avégből, hogy a «Jó szerencsét» szaklap előfizetése is legyen eszközölhető; a gyűlés elnök ezen nézetét magáévá teszi.

3. Schwirián János szaktárs úr az egyesületünkből való kilépését jelentette, a mit a gyűlés sajnálattal vett tudomásul. Elnök felszólítja, hogy a kilépése idejéig járandó osztályjárulékait az osztály pénztárosánál fizesse le.

4. Pénztári kimutatás a következő: Maradvány 1910. évi február hó 6-án 52.34 K; 7 tag osztályjáruléka 1910. évi február hóra 1.40 K; 14 tag osztályjáruléka 1910. évi márczius hóra 2.80 K; 3 tag tagsági díja 1909/1910. évre 6.— K; 3 tag osztályjáruléka (tartozás törlesztés) 2.50 K. Összes bevétel 65.94 K. 4 drb. «Jó szerencsét» lap előfizetés $\frac{1}{4}$ évre 12.— K; 3 tag beiratási díja 3.— K; 25 tag tagsági díja 50.— K; postautalvány és bélyegilleték —46 K. Összes kiadás 65.46 K. Levonva a kiadást tiszta pénztári maradvány 1910. évi május 8-án —48 K.

Több tárgy nem lévén, elnök köszönetet mond a tagoknak szives megjelenésükért s a gyűlést 12 és $\frac{1}{2}$ órákor bezárja.

K. m. f

Vikiszály Lajos,
elnök.

Ebergényi László,
II-od jegyző.

Jegyzőkönyv.

Felvétellett 1910. évi május hó 16-án a «Magyar Bányász és Kohász Altisztek Országos Egyesületé»-nek mizserfai osztályának Mizserfán tartott rendkívüli közgyűlésén.

Tárgysorozat: 1. Vojtek János osztályelnök lemondása az elnöki tisztségről. 2. Új elnökválasztás. 3. Egyéb indítványok.

Jelen voltak: Vojtek János elnök, Liska György alelnök, Kossik István titkár, Balogh Alajos, Csepy László, Csesztvény János, Darmov-

zal Ferencz, Palkovits Gyula tagok és ifj. Liska György társ. bányaltiszt mint vendég.

Elnök a megjelenteket üdvözölvén, megnyitja a gyűlést és sajnálkozását fejezi ki afelett, hogy a gyűlés oly részvétlen, melyet a rössz időjárásnak tulajdonít. Felkéri titkárt a múlt ülés jegyzőkönyvének felolvasására — mely tudomásul szolgál — s felkéri Csepy Lászlót és Darmovzal Ferenczet a mai gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére.

Elnök ezek után előadja, hogy elnökké történt megválasztását követő napokban Egercsehibe kinevezést kapott s így legnagyobb sajnálatára kénytelen az elnökségről lemondani. Megköszöni az osztály tagjainak az iránta mindenkor megnyilvánult bizalmát s kéri a tagokat, hogy buzgó katonái legyenek az egyletnek.

Elnök lemondására Kossik István titkár válaszolt, érzékeny szavakban búcsúzik az osztály nevében a távozó elnöktől s kéri, hogy azon jótékony magot, mely az itteni kartársak közt lett elvetve s egy osztály alakulásában kelt ki, vigye el magával s vesse el új kartársai között, hogy rövid időn belül örvendezhessünk egy új osztály alakulásában. Indítványozza, hogy az osztály Vojtek János elnöknek az osztály érdekében kifejtett működéséért jegyzőkönyvi köszönetet szavazzon.

Jelen voltak örömmel hozzájárulnak titkár indítványához.

Vojtek János megköszöni az osztály bizalmát s átadja helyét Liska György alelnöknek.

Alelnök — tekintettel a tagok kevés számban való megjelenésére — javasolja, hogy a tárgysorozatba felvett elnökválasztás halasztassék el egy látogatott gyűlésre.

Alelnök indítványát elfogadják s az osztály ideiglenes vezetésével őt bízzák meg.

Egyéb indítvány hiányában alelnök a gyűlést bezárta.

K. m. f.

Liska György,
osztályalelnök.

Kossik István,
osztálytitkár.

Hitelesítik:

Csepy László.

Darmovzal Ferencz.

Jegyzőkönyv.

Felvéttetett Selmezbányán, a «Magyar Bányász és Kohász Altisztek Országos Egyesülete» Selmezz-vidéki osztályának a m. kir. bányaiskola nagytermében 1910. évi június hó 5-én délután 3 órakor tartott ülésén.

Jelen voltak: Vancso József alelnök, Gindl János pénztáros, Ballay János, Bielik Miksa, Dániel Mihály, Fényes János, Honek Ignác, Hillay Márton, Haláth János, Haláth Adolf, Haniska Antal, Hajniczky András, Jakóby Ferencz, Kellner Aurél, Klinger Béla, Matejka Gyula, Misúth

István, Nemes István, Pohly János, Pischl László, Pokorny József, Pokorny Antal, Pokorny János, Riedel Ferencz id., Szepesi Lajos és Urbán Vilmos osztálytagok.

Elnöklő alelnök üdvözölve a megjelenteket az ülést megnyitja. Előadja, hogy az osztály elnöke tisztségéről lemondott, felolvastatja a lemondó levelet s felhívja a tagokat új elnök megválasztására.

A lemondás — tekintve hogy az osztály buzgó vezetőt veszített benne — sajnos tudomásul szolgál. Új elnöknek egyhangulag Révay Adolf lett megválasztva. Új tagnak Zorda János s.-altiszt jelentkezett. Nevezett személye ellen kifogás nem merült fel, felvételre ajánlatik a központi választmánynak.

A legközelebbi osztályülés a jövő választmányi ülés napjára, július 3-án d. u. 2 órára határozatott el.

A jegyzőkönyv hitelesítésére Riedl Ferencz és Pischl László tagok kérettek fel, mire a gyűlés bezáratott.

K. m. f.

Vancso József,
o. alelnök.

Matejka Gyula,
o. jegyzőhelyettes.

Hitelesítik:

Riedl Ferencz.

Pischl László.

Jegyzőkönyv.

Felvétellett 1910. évi június hó 12-én a «Magyar Bánya és Kohó Altisztek Országos Egyesülete» Felsőbánya vidéki osztályának gyűléséről.

Jelen voltak: Márjás György, Majdik József, Árkosi József, Müllmann Antal, Vernóczy Lajos, Rusiczki Ferencz és Miháicsik Sándor rendes tagok; Dacher Mihály mint vendég. Képviselettek magukat: Bugesch Károly, Matyasovszki Sándor, Jeremiás János, Frink József, Magyar János és Kollár János.

Elnök üdvözli a megjelenteket s a gyűlést megnyitja. Jegyzőkönyv vezetésére Árkosi József jegyzőt, annak hitelesítésére Márjás György és Vernóczy Lajost kéri fel.

1. Elnök jelenti, hogy fiókunk tagjainak száma már az 1909. évben 21-ről 14-re apadván le, még pedig Berindán László nyugalomba, Ernszt Sándor előbb katonasághoz, utóbb Óradnára való elmenetele, Huszár Vilmos, Lábos Károly és Pfeimajer Ödön a petrozsényi köszénbányászat-hoz való áthelyezése által, 1910. év január elején pedig Koblicska György pénztárnok ugyancsak a petrozsényi hivatalhoz neveztetett ki, osztályunk tagjai közül töröltettek.

Egyhangulag tudomásul vétetett.

2. Elnök új tagokulja ajánlja Dacher Mihály, Dul Sándor bányafelügyelőket, Szász Károly irodasegédet, Márjás Andor, Labina József és Serbán Simon végzett bányatanulókat.

Nevezettek felvétele ellen senki kifogást nem tevén, a gyűlés egyhangulag fiókegyesületünk tagjainvá választja.

3. Következett a pénztári állapotnak ismertetése. Elnök jelenti, miszerint mai napig fiókegyesületünk 1254 K készpénzzel rendelkezik. Ellenben a «Jó Szerencsét» szaklapra való előfizetéssel f. évi június végéig 18 koronával hátrálékban van. Jelenti még, hogy a folyó évi tagsági díjakkal is tartozunk a központi pénztárnak. Hogy ezen elmaradások mielőbb elintézését nyerjenek, elnök javaslatba hozza, hogy az eltávozott pénztárnok helyett választassék meg valamely tag a jelenlevők közül.

A gyűlés egyhangulag Mihálcik Sándort pénztárnokká megválasztja s kéri, hogy július 1-re a tagsági és beállási díjakat gyűjtse össze, valamint a «Jó Szerencsét» szaklapra hiányzó 546 K összeget is, hogy azok mielőbb elküldhetők legyenek.

4. Elnök előadja, hogy 1909. év augusztus havában Marosujvárt megtartott I-ső évi közgyűlés elhatározta, hogy a II-ik évi Felsőbányán tartassék meg. Erre vonatkozólag 1910. évi június elején a központi elnökség írásbeli kérdést intézett fiókunkhoz, hogy ezen ügyben minő álláspontot tanúsítunk, hogy intézkedéseit ő is kellő időben megtehesse.

Gyűlés egyhangulag óhajtja, hogy a II-ik közgyűlés Felsőbányán tartassék meg.

Nagyobb eszmecsere után a gyűlés a közgyűlés határnapjául augusztus 20. és 21-ik napját találja legcélszerűbbnek.

Vidéki osztályokkal tudatja, hogy Felsőbányára való érkezés lehet augusztus 19-én d. e. 11, este 6 és éjjel 11 órakor.

Vasuti állomáson való fogadás és elszállásolásról fiókegyesületünk tagjai gondoskodnak.

Közgyűlés augusztus 20-án d. u. 3 órakor. Este társas vacsora.

Fiókegyesületünk központnak egyhangulag javaslatba hozni határozza, hogy Nagybánya, Kapnikbánya, Horgospatak és Oláhláposbánya bánya illetve kohó altisztjeinek közgyűlésünkre való meghívása czéljából meghívó küldessék.

5. Ezek után elnök felolvassék még több, a központból érkezett fontosabb levelet, melyeket a gyűlés tudomásul véve, egyéb indítványt senki sem terjesztvén elő, elnök a gyűlést bezárja.

K. m. f.

Müllmann Antal,
o. elnök.

Árkosi József,
o. jegyző.

Hitelesítik:

Márjás György.

Vernóczi Lajos.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Somsálybányán telepi altiszti helyiségben 1910. évi június hó 12-én megtartott rendes gyűlés alkalmával.

Jelen voltak: Bránszky József o. elnök, Meister Gyula alelnök, Holváth János jegyző, Jobbágy János pénztárnok, Fischer Károly könyvtáros és gondnok, Czvelber János ellenőr, Csontos Jenő, Zibriczky János, Stricz Ignác és Zsiska Nándor osztálytagok; Holváth András és Vágner Lajos urak mint vendégek.

Tárgy: 1. Elnök üdvözlí a megjelent kartársakat és vendégeket, a gyűlést megnyitja.

2. Elnök a megtartott mulatságra vonatkozólag Fischer Károly karmesternek a sikeres közreműködéseért az osztály nevében köszönetet mond és felkéri, hogy adandó alkalommal osztályunkat újra segítse, s egyuttal felkéri az osztály pénztárnokát jelentésének megtétele végett.

Pénztárnok a jelentését a következőkben teszi meg: Táncmulatságon befolyt egész összeg 91.40 K. Összes kiadás 35.27 K. Maradt tisztán 56.13 K, mely összeg a saját fiókpénztárba lett letéve. Felülfizettek: Bodnár Máttyás 2.80 K, Kositszky János 1.— K, Petyár József 1.— K. Ilne Ferencz 1.— K, Vágner Lajos 1.— K, Kőrösi Péter 1.— K, Meiszter Gyula —.80 K, Opacha József —.40 K. Összesen 9.— K. Fentiek névsorát a «Jó Szerencsét» lapban nyilvános nyugtázás miatt kitétetni kéri.

3. Elnök jelenti, hogy az osztály bélyegzője megjött és az érte járó 564 K beszerzési ár az osztály pénztárnoka által ki lett fizetve. Tudomásul szolgál.

Több tárgy nem lévén, az elnök a gyűlést berekeszti.

K. m. f.

Bránszky József,
elnök

Holváth János,
jegyző.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Marosujváron 1910. év június hó 25-én a «Magyar Bányász és Kohász Altisztek Országos Egyesülete» marosujvári osztályának gyűlésén.

Jelen voltak: Dull Gyula elnök, Ott Antal alelnök, Lányi Gyula titkár, Bacsó Ferencz, Bakó János, Karsai Sándor, Kosa István, Nyerusáj Lajos, Szilágyi Péter, Tomkó Andor és Vermesi György egyesületi tagok.

Tárgy: 1. Földváry Károly tagtársunk eltávozásá, a tagok névsorából való törlése és a hátralékban maradt évi tagsági díjának esetleges megszavazása.

2. A désaknai tagtársak felszólítása a beiratási díj mielőbbi beküldésére.

3. A központi választmányi gyűlésre megbízott (képviselő) választása.

4. A központ által leadott értesítés felolvasása.

5. Észrevételek és indítványok.

1. Dull Gyula elnök a gyűlést megnyitva örvendetes tudomásul veszi a tagok most már oly szép számmal való megjelenését, de egyuttal sajnálattal tudatja Földváry Károly volt tagtársunk mázsa-tisztté történt kinevezése folytáni eltávozását annál is inkább, mivel nagy elfoglaltsága és talán a családja körében beállott hosszas beteges-kedések nem engedtek részére annyi időt, hogy kilépését bejelentse és az által tudunkra adja eltávozását. Indítványozza tehát, a tagok névsorából való törlését és a hátralékban maradt 2 korona évi tagdíjának osztályunk pénztárából való fedezését.

Gyűlés az előadottak fölött sajnálatát fejezi ki, az indítványt elfogadva, utasítja a tisztikart, hogy Földváry Károly volt tagtársunkat ezen elhatározásunkról értesítse már csak azért is, mivel többszöri felszólításunkra se tett eleget abbéli kérésünknek, hogy évi tagdíját kiengyenlítse.

2. Elnök előadja, hogy két désaknai tagtársunk a beiratási díjakat még nem küldte be, holott az az évi tagsági díj beküldése alkalmával lett volna esedékes.

Gyűlés a tisztikart utasítja az illetők felszólítására.

3. A központi választmányi gyűlésre a marosujvári osztály képviselőjévé elnök Ballay János közp. titkárt ajánlja.

Gyűlés egyhangulag az indítványt elfogadja s kéri a nevezett titkár urat ezen tisztség elfogadására, miről azonban külön érte-sítést avagy felszólítást nem ad ki.

4. Elnök a központ által leadott értesítést, a selmezbányai kollégáink folyó évi május hó 22-iki működéséről felolvassa.

Gyűlés örvendetes tudomásul veszi s egyben köszönetet szavaz selmezbányai kollégáinknak szíves fáradozásukért.

Több tárgy nem lévén a gyűlés bezáratott.

K. m. f.

Dull Gyula,
oszt. elnök.

Lányi Gyula,
oszt. jegyző.

Hitelesítik:

Nyerusáj Lajos.

Szilágyi Péter.

Igen előnyös feltételek mellett, ércbányász- illetve zúzómű-felőröket és ilyen felvigyázókat keresünk nagy aranybányamű részére. Valamely hazai bányaiskolának elvégzése múlhatatlan követelés. Csak feltétlenül megbízható egyéneket fogunk ajánlani. Ajánlatok „987. R.” jelige alatt 20 filléres póstajegy melléklésével küldendők be a szerkesztőséghez.

2-5

Mérlegképes bányakönyvelő, magyar-német levelező tizenkét éves gyakorlattal, az özszes adminisztratív munkákban, bányaszámvitelben, szakmány- és üzemszámításokban, tökéletes járatos önálló munkaerő, jelenleg előkelő kőszénbányavállalatnál alkalmazásban, azonnali belépésre állást keres. Szíves megkeresések e lap szerkesztőségébe kéretnek „1018. H.” jelige alatt.

1-3

Előkelő horvátországi szénbánya számára most végzett bányaiskolai növendéket keresünk. Megbízhatóság, katonamentesség, nőtlenség a szerb-szláv, vagy más délszláv nyelv ismerete képezik a felvétel feltételeit. Végzési másolattal felszerelt kérvényeket 20 filléres póstajegy melléklésének feltétele mellett „986. B.” jelige alatt továbbít a szerkesztőség.

2-3

Stein Sándor

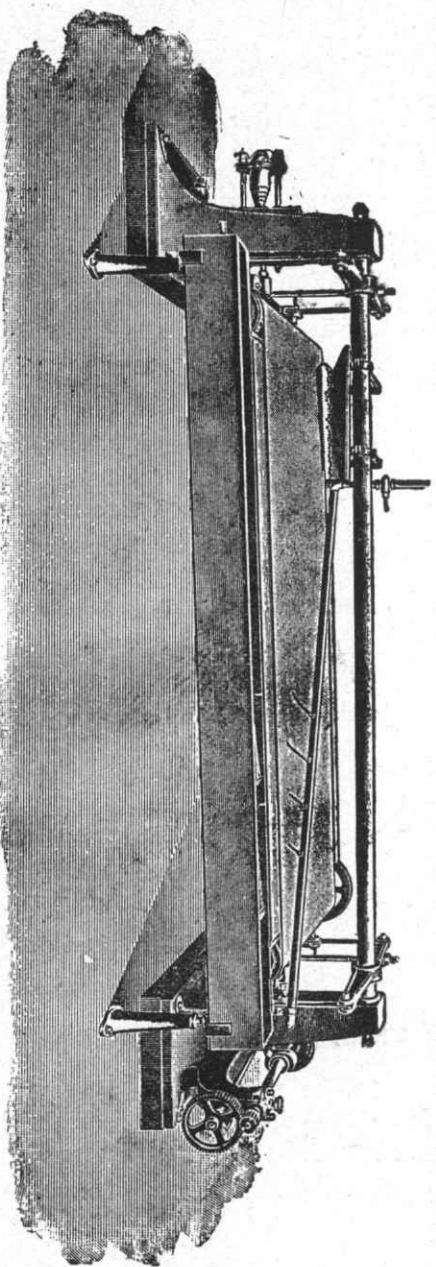
műszaki szijgyártó műhely.

BUDAPEST, VIII., Köztemető-ut 12 a.

Ó Felsége a szerb király udvari szállítója.

Ajánlja t. cz. bányatulajdonosoknak saját készítményü bányabőr felszereléseket u. m. mindennemü **mentő-öveket** zárcapocscsal előíráson készítve. **Mászó-öveket, biztonsági övek, bánya bőr-ruhák** eredeti Cromm-bőrből, **füst álcok** többféle mintákban. **Lószer-számokat** és mindennemü tűzoltóság-**eszközöket.** **Árjegyzéket kívánatra küldök.**

Kachelnann Károly és fia gépgyára Viharye.

A hirdetésekre való reflektálásokról kérjük mindig lapunkra hivatkozni.

**Öllamos és gőzhajtású szállítógépek Dugattyús és centrifugal bányaszivattyúk
Érczelőkészítőművek**

Zúzoberendezések

Szabadalmazott

Mumbold-féle rázószérek

Legújabb szerkezeti
aprítógépek, osztályozó
sziták, mosó-dobok,
sziták, mosó-dobok,
sziták, mosó-dobok,

Szabadalmazott

Bartsch-féle körlököszerék

Gnatornyok

Gnaberendezések

ROHONCZY J.

PARCELLÁZÓ ÉS INGATLAN ÉRTÉKESÍTŐ VÁLLALAT
BUDAPEST, VII., THÖKÖLY-ÚT 17. SZÁM.

Birtokok parcellázását saját költségeimmel fedezem, úgyszintén azok elcserélését esetleg eladását csekély díj ellenében pontosan és lelkiismeretesen eszközölöm. Aki házát, birtokát eladni vagy :: elcserélni óhajtja, forduljon hozzám. ::

Minden tudakozódásra irodám készséggel díjtalanul megadja a kellő felvilágosítást.

FOGAK

szájpadlás és gyökerek eltávolítása nélkül 4 koronától feljebb,
:: **10 ÉVI JÓTÁLLÁSSAL.** ::

Az általam készített és a párisi fogorvosi akadémia kiállításán kitüntetett fogak rágásra kitűnően használhatók, könnyen megszokhatók, a beszédben semmiféle zavart nem okoznak, szagot, ízt nem kapnak, a szájból ki nem vehetők és a valódi fogakat teljesen pótolják. Továbbá aranyhidak és koronák egyedüli
:: **speciális készítője** ::

SCHATZ JENŐ

TEKHNIKAI FONÖK

Budapest, VII., Wesselényi-utca 60., I. 4. szám.

Fogorvosi intézet = Rendelés egész napon át este 8 óráig.

Vasár- és ünnepnapokon is.

Szakorvosi rendelés fog- és szájbeteg részére.

Fogtömések a leggondosabb kezeléssel. Speciális, fájdalommentes fogműtétek. Régi rozsz fog-
:: sorok átalakítása megvárható. **Vidékiek 12 óra alatt kielégíttetnek.** Mérsékelt árak. ::

A hirdetésekre való reflektálásakor kérjük mindig lapunkra hivatkozni.

Angló-American

finom angol úri szabóterem

Budapest, VIII., Baross-utca 4. szám 1. em.

A lelegegánsabb és legfinomabb úri öltönyöknek és felöltőknek egyedül az Angló-

American czég a speciális készítője, kizárólag angol kelméből.

== Készpénz, valamint amerikai hitelrendszer. ==

Közigazgatási ügyekben

u. m. honossági, illetőségi, örökbefogadás, házassághoz diszpenzáció (kihirdetés aluli felmentés) kivételes nősülési engedély kieszközlése, nagykorúsítás, névmagyarosítás, iparendély megszerzése és közigazgatási ügyekben legmegbízhatóbb értesítéssel szolgál. Úgyszintén bármely ügynek gyors és lelkiismeretes lebonyolításáról, valamint a szükséges okmányok beszerzéséről gondoskodik.

FELLNER ÁRMIN közigazgatási és okmánybeszerzési irodája
Budapest, VI., Szondy-utca 79. sz.

Alapított 1888. évben

Alapított 1888. évben

REFORM

tudakozó- és inkaszszó-intézet

tulajdonos:

Székely Sándor

Budapest, VI. kerület, Andrássy-út 66. szám.

Kereskedelmi és magán információk legmegbízhatóbban beszerezhetők jutányos díjak mellett.

Külön inkaszszó osztály

! Villamos zseblámpa !

Mindenkor használatra készen. Gyenge nyomás az
:: ujjal és élénk villamos fény árad szét. ::

Teljesen veszélytelen!

Könnyen és kényelmesen hordható a zsebben és évekig használható.
A villamos battéria, ha már felhasznált, ujjal helyettesíthető.

== Ára teljes felszereléssel 3 korona. ==

Nagyító lencsével 4 K.

Battéria 1 K.

Szétküldés utánvétellel.

Neumann József

Budapest, VIII., Örömvölgy-utca 16. szám.

Beretváld önmagadat

az amerikai biztonsági beretva-készülékkel.

Ez a világban a legkellémesebb használatu és a legjutányosabb készülék! A gyakorlatlan kéz is leveszi kifogástalanul a legkeményebb szakált gyorsan, simán. Még sötétben is biztosan és veszélytelenül beretválkozhatunk. Egyedüli védelem az undorító ragályok, mint például a szakálsömör ellen. A készülék használatra készen, legfinomabban ezüstözve, portómentesen csak 5 korona 20 fillérbe kerül s a pénz beföldése ellenében, vagy utánvétellel mellett rendelhető:

D. E. Scheffer

Budapest, VII. ker., Baross-tér 13. sz.

A készüléket csak egyszer kell megvenni, készülsége künön és egy emberéleten át kitart. 1907-ben 50.000 darab kelt el.

Igen sok elismerő levél.

A hirdetésekre való reflektáláskor kérjük mindig lapunkra hivatkozni.

FUCHS SÁNDOR

épület- és műlakatos-mester
Budapest, VII., Kisdiófa-utca 8.

Elvállal mindennemű lakatos- és mechanikai munkákat, úgy mint: épület vasalását, rolót, napellenzőket és diszrácsozatokat, tűzhelyeket felelősség mellett és vilanyszereléseket. Költségvetést és rajzokat díj nélkül küldök.

Pénzkölcsön!!

Vidéki szilárdan épített bérházakra: 10–50 évi törlesztésre 5%-os kamatozás mellett, a becsérték 55%-át. **Földbirtokokra:** 10–60 évi törlesztésre 4%-os kamatozás mellett, a becsérték 70%-át. **Drága kölcsönöket konvertálunk.** Beküldendő: telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokív. **Tisztviselőkkölcsön:** 10–30 évi törlesztésre 6%-os kamatozás mellett. **Megszerezzük a legmagasabb kölcsönt.** **Közlendő:** életkor és szolgálati idő. Személyhitel 200 koronától 20.000 koronáig 8%-os kamatozás mellett.

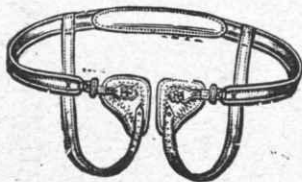
Orsz. Hitel- és Kölcsönszerző-Vállalat Igazgatósága

VI. kerület, Izabella-utca 67. szám.

Telefon: 101–28.

Alapítatott: 1898. évben.

Felvilágosítás díjmentes. = Válaszbélyeg.

PAULOVITS JÁNOS

Cs. és k. sz. orvosi kötszerész.
Patent sérvkötő, haskötő köldök-
kötő. ::

Budapest, VII., Akácza-u. 24. szám, földsz.

Eres bányasérvkötők, érszorítók, haskötők, vesetartók, műlábak, műkezek, támgépek, érharisnyák, egyenestartók, valamint mindennemű orthopédiai kötszerek lejutányosabb árban.

Árjegyzés ingyen és bérmentve. — Mindn saját készítménye.

A hirdetésekre való reflektálásakor kérjük mindig lapunkra hivatkozni!

BECK KÁROLY

épület- és műlakatos, szab. ablak-
szellőztető-készülék és önműködő
:: zajnélküli ajtócsukó-készítő ::

BUDAPEST
VIII., József-utca 14. sz.

Szabadalmi sz. 16794.

Költségvetésekingyen

Mérték-vétel végett szives-
kedjék hozzám fordulni.

Ablakszellőztetők ára:

Legnagyobb, legnehezebb és díszes	25- K
Rendes ablakok iskolák, intézetek, magánlakásokhoz.	13- K
Könnyebb szimpla ablakokhoz	9- K
Klozetablak	7-60 K

3500 darab már használatban van.

Ablakszellőztető készülékeimet a következő nevesebb helyeken használják: Nemzeti Kaszinó,
Keresk. ministerium, Ref. főgimnázium, M. kir. Ludovika, Kíspesti áll. elemi iskolákban s
több kórház és iskolában és vidéken is kitűnőnek bizonyultak.

„TITANIT“

(Ceipek módszerű) magyar biztonsági robbantóanyag r.-t.

Kitűnő magyar gyártmány. Ütés- nyomás- hő és fagy iránt teljesen érzéketlen. Bárhová szállítható és bárhol raktározható. Kezelése egyszerű és veszélytelen. Robbantó erejére nézve az összes eddigi robbanó anyagokkal versenyez.

Ára mérsékelt.

Kísérletek a gyár költségén végeztetnek.

Bővebb felvilágosítással szolgál
központi iroda és eladási hivatal

Budapest, V., Mérleg-utca 3.

Telefon: 45—31.

Távirati cím: Ceiptitanit.

4—26

Műszaki és egyéb nyomtatványok.

(Az árak 100 ívenként értendők.)

I. Építési nyomtatványok.

Rsz. 103.	Előmérlet	K	3'—
» 94.	Költségvetés (építési) belív	»	3'—
» 95.	» » külvív	»	3'—
» 199.	D) Munkabérek és anyagáruk jegyzéke külvív	»	3'—
» 200.	Ugyanaz belív	»	3'—
» 201.	E) Árelemzés (építési) belív	»	3'—
» 202.	» » külvív	»	3'—
» 203.	Építési „gazdálkodási kimutatás	»	3'—
	Némethy, Építési tanácsadó, 2 kötetb. K	20'—	
	Sobó, Középitészet, 2 kötetben	»	32'—

II. Bányamérési nyomtatványok.

» 102.	A bányamérés tökéletes jegyzéke	K	3'—
» 174.	Háromszögoldalok számítása, 2 db egy íven	»	5'—
» 175.	Kompasszmérés jegyzőkönyve	»	3'—
» 176.	Szintezés jegyzőkönyve	»	3'—
» 179.	Szögmérés a sorozati mérésmód szerint, 2 drb egy íven	»	5'—
» 188.	Egyszerű szögmérés	»	5'—

III. Egyéb nyomtatványok.

» 178.	Bérczédula bányanunkások részére, 4 drb egy íven	»	2'—
» 197.	Fizetési nyugta állami tisztviselők részére, 2 drb egy íven	»	3'—

Mint oly töltőtollat, mely aránylag nem nagy ára mellett mégis minden igényt kielégít, igen ajánlhatjuk a

== „Red Dwarf“ töltőtollat. ==

Egyet se adtak vissza — tehát jó! Ára 7 korona.

: : : Kötő és tartós könyvkötészeti munkák hivatalok részére. : : :

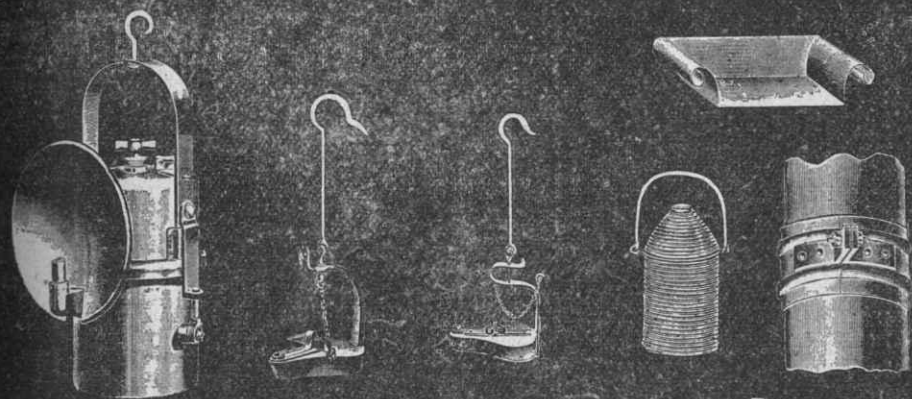
Richter-, Riefler-, Gisy- és Kern-féle rajzeszközök eredeti gyári áron.

Minden nyelvű szakkönyvek beszerzése ered. bolti áron.

Joerges Ágost özv. és fia

könyv- és papirkereskedése, I önkkiadóhivatala és könyvnyomdája

Selmeczbányán.

Rendelések *Bartos Zoltán* Budapest, VII., Gizella-út 53. alá czimzendők.

Pályázat.

2521.1075/1910. A selmezbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskola bányaméréstani tanszékénél áthelyezés folytán megüresedett tanársegédi állásra ezennel nyilvános pályázatot hirdetek.

Felhívom ennél fogva mindazokat az okleveles bányamérnököket, akik a pályázatra bocsátott s a X. fizetési osztálynak megfelelő évi egyezerhatszáz (1600) korona fizetéssel, a törvényt szerű négyszáz (400) korona személyi pótlékkal, ötszáznegyven (540) korona lakpénzzel és ötvennégy (54) ürköbmeter tűzfajárandósággal javadalmazott tanársegédi állást elnyerni óhajják, hogy nagyméltóságú m. kir. pénzügy-ministeriumhoz címzett, kellően felszerelt és a szabályszerű bélyeggel ellátott folyamodványaikat, ha állami szolgálatban vannak, előjáró hatóságuk, különben pedig az egészségi állapotnak közhatósági orvos által történt igazolása mellett Budapesten a főpolgármester, egyebütt az illetékes főispán útján ezen pályázati hirdetménynek a Pénzügyi Közlönyben való megjelenésétől számított négy (4) hét alatt a selmezbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskola rektorához nyujtsák be.

Elkésve érkezett, avagy kellőleg nem okmányolt kérvények nem fognak figyelembe vétetni. (Bp. Kzl. 1910. 151.)

Selmezbánya, 1910. évi június hó 28-án.

A főiskola ezidőszerinti rektora.

Vadas Jenő
ministeri tanacosos.

Teknikai tartalmú hirdetések
felvételével megbiztuk:

Grosz (Gyárfás) Pál urat
Budapest, Rákospalotán.

A Központi Váltóüzlet Részvénytársaság
Budapest, (V. ker., Szabadság-tér 3.)

Mindennemű értékpapírokat, sorsjegyeket, ércpénzeket,
külföldi pénznemeket, a mindenkori hivatalos napi árfo-
lyamon vesz és elad.

A hátralékos előfizetések szives beküldését kérjük.
